

فهرست

سخن پژوهشگرده..... ۱۱

مقدمه..... ۱۷

بخش اول: کلیات

فصل اول: تعریف و تاریخچه..... ۲۳

تعریف رایانه و اینترنت..... ۲۳

تاریخچه رایانه و اینترنت..... ۲۴

تاریخچه اینترنت در ایران..... ۲۵

فصل دوم: شرایط استفاده از رایانه و اینترنت..... ۲۷

۱. آگاهی لازم از امور رایانه‌ای..... ۲۷

۲. حفاظت از اطلاعات..... ۲۸

فصل سوم: آسیب‌های استفاده زیاد از رایانه و اینترنت..... ۳۱

۱. بیماری‌های چشم..... ۳۱

۲. سردرد..... ۳۲

۳. درد ناحیه ی میچ، ساعد و انگشتان..... ۳۲

۳. ترویج سبک زندگی غربی.....	۵۸	۴. کمردرد.....	۳۳
۴. تحریک شهوات و مسائل جنسی.....	۵۸	۵. چاقی.....	۳۴
بازی‌های نامناسب.....	۵۹	۶. بیماری‌های پوستی.....	۳۴
توهین به مقدسات در بازی‌های رایانه‌ای غربی.....	۶۲	۷. منزوی شدن.....	۳۴
ضرر بازی‌های رایانه‌ای.....	۶۴	راه‌های پیشگیری از آسیب‌های رایانه و اینترنت.....	۳۵
توصیه‌هایی درباره بازی‌های رایانه‌ای.....	۶۸	فصل چهارم: کارکردهای مثبت و منفی رایانه و اینترنت.....	۳۷
قانون بازی‌های رایانه‌ای.....	۶۹	الف: کارکردهای مفید رایانه و اینترنت.....	۳۷
سوالات فقهی بازی‌های رایانه‌ای.....	۶۹	ب: کارکردهای مضر رایانه و اینترنت.....	۳۸
فصل سوم: موسیقی.....	۷۵	رایانه و اینترنت از نگاه رهبری.....	۳۹
تعریف موسیقی حرام.....	۷۵	بخش دوم: رایانه در آیین آداب و احکام	
آسیب‌های موسیقی حرام.....	۷۶	فصل اول: کپی رایت.....	۴۳
الف: غفلت از یاد خدا.....	۷۶	قوانین کپی رایت.....	۴۴
ب: تشویق به فساد اخلاق.....	۷۶	سوالات فقهی کپی رایت.....	۴۵
ج: آثار زیانبار بر اعصاب.....	۷۷	شکستن قفل و رایت نرم‌افزار.....	۴۵
د: یکی از ابزار کار استعمار.....	۷۹	رایت و تکثیر سی دی.....	۴۶
سوالات فقهی موسیقی.....	۷۹	رایت محصولات مذهبی.....	۴۹
فصل چهارم: مسائل متفرقه.....	۸۱	کپی و رایت فیلم‌های خارجی.....	۵۰
فروش رایانه.....	۸۱	محصولات مشترک.....	۵۲
رایانه و کودکان و نوجوانان.....	۸۱	کپی کردن فیلم و صوت روی کامپیوتر.....	۵۲
بررسی فلش قبل از رایت.....	۸۲	فصل دوم: بازی‌های رایانه‌ای.....	۵۵
علم به حرام بودن محتویات فلش بعد از رایت.....	۸۲	برخی از اهداف بازی‌های رایانه‌ای غربی.....	۵۶
میکس فیلم‌های عروسی.....	۸۳	۱. تخریب چهره مقدس اسلام.....	۵۷
خمس نرم‌افزار.....	۸۴	۲. القاء ناجی بودن آمریکا.....	۵۷

بخش سوم: اینترنت در آیین آداب و احکام

فصل اول: خانواده و اینترنت.....	۸۷
پیشنهادهایی به والدین.....	۸۸
سوالات فقهی خانواده و اینترنت.....	۹۰
فصل دوم: روابط زن و مرد در محیط مجازی.....	۹۳
نگاه به نامحرم.....	۹۳
۱. راه ورودی قلب.....	۹۴
۲. بذر شهوت.....	۹۴
۳. حسرت دائمی.....	۹۴
۴. سلب آسایش.....	۹۴
تصاویر اینترنتی.....	۹۶
فیلم های اینترنتی.....	۹۸
گفتگوهای اینترنتی.....	۱۰۰
سوالات فقهی گفتگوهای اینترنتی.....	۱۰۱
شبکه های اجتماعی.....	۱۰۳
آسیب های فیسبوک.....	۱۰۵
۱. دارای محتوای غیر مجاز و انحرافی.....	۱۰۵
۲. یکی از عوامل طلاق.....	۱۰۷
۳. قمارباز کردن اعضا.....	۱۰۷
۴. سرقت اطلاعات کاربران.....	۱۰۸
سوالات فقهی.....	۱۰۸
سایت های همسریابی.....	۱۱۴
آسیب های همسریابی اینترنتی.....	۱۱۶

قانون و سوالات فقهی همسریابی.....	۱۱۷
فصل سوم: جرائم رایانه ای.....	۱۱۹
تعریف جرایم رایانه ای.....	۱۱۹
تاریخچه جرائم رایانه ای.....	۱۲۰
تقسیم بندی جرائم رایانه ای.....	۱۲۰
مهم ترین جرم های اینترنتی در جهان.....	۱۲۲
۱. عبور از فیلترینگ.....	۱۲۲
۲. جاسوسی رایانه ای.....	۱۳۴
۳. سرقت رایانه ای.....	۱۳۶
۴. لینک دادن به سایت فیلتر شده.....	۱۴۰
۵. هک کردن.....	۱۴۱
۶. تولید و توزیع محتویات مستهجن.....	۱۴۳
۷. تشویق به دیدن سایت مستهجن.....	۱۴۷
۸. تغییر چهره دیگران.....	۱۵۲
۹. نشر اکاذیب.....	۱۵۳
۱۰. قماربازی اینترنتی.....	۱۵۴
۱۱. کلیک دزدی.....	۱۵۹
۱۲. کرک کردن.....	۱۶۱
۱۳. نرم افزارهای مورد استفاده در جرم.....	۱۶۲
۱۴. اخاذی اینترنتی.....	۱۶۲
۱۵. ترساندن کاربران.....	۱۶۳
۱۶. کلاهبرداری و سرقت از طریق ایمیل.....	۱۶۴
فصل چهارم: احکام و نکات متفرقه.....	۱۶۷

جواب سلام در فضای مجازی	۱۶۷
طهارت در تایپ کردن	۱۶۷
شنیدن آیه سجده دار	۱۶۸
استخاره اینترنتی	۱۶۸
جملات بازدارنده تحریک کننده	۱۶۹
فروش اینترنت	۱۶۹
کافی نت	۱۷۰
قانون کافی نت	۱۷۱
دانلود کردن	۱۷۱
خمس ترافیک اینترنت	۱۷۴
حذف ترافیک باقیمانده	۱۷۴
نقل مطالب سایت ها	۱۷۴
استفاده از اینترنت بی سیم دیگران	۱۷۵
خرید و فروش اینترنتی	۱۷۵
بازدید از سایت های تبلیغاتی	۱۷۶
دیدن ماهواره از طریق اینترنت	۱۷۶
اعتیاد به اینترنت	۱۷۷
پنجره های کلیدی	۱۷۸
آدرس دفاتر مراجع تقلید	۱۸۰
منابع	۱۸۲

سخن پژوهشگر

فقه و زندگی و سبک زندگی اسلامی

اسلامی شدن زندگی اجتماعی در مرحله شناخت سه گام دارد:

۱. شناخت معروف و منکر در فعالیت های فردی و روابط انسان و

خداوند عزّوجلّ.

۲. شناخت معروف و منکر در حوزه روابط اجتماعی و معاملات

اقتصادی.

۳. شناخت معروف و منکر در روابط دولت و ملت.

در گام اول فعالیت های فقهی، اخلاقی پژوهش های اخلاق مدار فراوانی

توسط عالمان و محققان پدید آمده و اصلاح و تقویت روابط عبادی، عقیدتی

و معرفتی انسان با خداوند متعال را مورد توجه قرار داده است.

گام دوم یعنی شناخت معروف و منکر در روابط اجتماعی و معاملات

اقتصادی، کاری است که با وجود برخی از آثار علمی و پژوهش های

ارزشمند با نگاه تخصصی به هر صنف مورد توجه قرار نگرفته است. سلسله کتاب‌های «فقه و زندگی» به پژوهش و نگارش در حوزه اصناف خاص توجه دارد و باید‌ها و نبایدهای فقهی و اخلاقی و آداب اسلامی هر اتحادیه صنفی و دست‌اندرکاران مشاغل مختلف تولیدی، توزیعی، و خدماتی را محور پژوهش و نگارش و اطلاع‌رسانی خویش می‌داند.

گام سوم در شناخت معروف و منکر به روابط مردم و حکومت‌ها اختصاص دارد، اسلامی شدن روابط دولت و ملت بالاترین گام به سوی رضای خداوند متعال محسوب می‌شود و در سایه پیروی از رهبری الهی و تسلیم دولت و ملت در برابر قوانین قرآن و عترت امکان‌پذیر است.

در حدود سال‌های ۱۳۷۲ ش با آغاز فعالیت‌های ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر طرح پژوهشی «فقه و زندگی» توسط جناب حجت‌الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمد حسین فلاح‌زاده، در پژوهشکده باقرالعلوم (ع) قم، پی‌ریزی شد. هدف طرح، تألیف و تدوین مجموعه کتاب‌هایی در زمینه آداب و احکام اسلامی برای اصناف و مشاغل گوناگون اقتصادی و بازاریان کشور بود. با هماهنگی این دو نهاد فرهنگی تألیف حدود بیست جلد از این مجموعه در سال‌های آغاز کمک خوبی به بازاریان متدین در زمینه شناخت احکام شرعی و حلال و حرام مشاغل بشمار می‌رفت. اما مثل بسیاری دیگر از طرح‌ها این کار هم به دلایل مختلف ناتمام ماند و در زمینه احکام فقهی بسیاری اصناف اثری فراهم نیامد.

ضرورت اسلامی شدن بازار، علاقه بسیاری از کسبه محترم در بخش‌های تولید و توزیع و خدمات و پیگیری دبیر محترم ستاد احیاء

حجة الاسلام و المسلمین زرگر دام عزه‌العالی سبب احیای مجدد این طرح پژوهشی کاربردی در سال ۱۳۹۳ ش شد و تألیف و تدوین کتبی دیگر در زمینه فقه اصناف در دستور کار پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر قرار گرفت.

در سال‌های آغازین، این پژوهش‌ها با هدایت و حمایت ستاد و نظارت علمی و فقهی برادران گرامی حجج اسلام محمد حسین فلاح‌زاده و محمود مهدی‌پور شکل گرفت و بیست و چند دفتر از آن فراهم آمد. اینک بار دیگر پس از حدود چهارده سال، این کار ناتمام و بر زمین مانده به توفیق الهی و همکاری گروهی از فضلاء حوزه علمیه قم در پژوهشکده امر به معروف پیگیری می‌شود.

همیشه اصناف محترم و صاحبان مشاغل در انجام وظیفه خود نیاز به احکام و قوانین الهی دارند و لازم است معروف و منکرات صنفی را بشناسند. تحولات صنفی و دگرگونی‌ها در حوزه کسب و کار سبب می‌شود که احکام براساس نیازهای روز مورد بازنگری فقهی و علمی قرار گیرد و تفقه و اجتهاد جدید ضرورت یابد. از این رو بار دیگر با استفاده از فتاوی مراجع بزرگوار تقلید و قوانین مصوب شورای نگهبان موضوعات کار نشده در برنامه پژوهشی قرار گرفت و بیست اثر جدید تحقیق و تولید شد. عناوین پژوهش‌های سال ۱۳۹۳ ش بدین شرح است:

۱. احکام صنف طلا و جواهر

۲. احکام تلفن همراه

۳. احکام بازی‌های رایانه‌ای

با درخواست توفیق از خداوند دانا و توانا و یاری محققان حوزوی و همراهی اصناف کشور، بسیج اصناف و مسئولان ستادهای امر به معروف، می توان به سوی اسلامی شدن بازار، آرامش روانی جامعه، کاهش جرم و تخلفات، اقتصادی و کسب رضای حضرت حق گام هایی بلندتر برداشت. امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش ها و اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی و در سایه فقه ناب اسلامی و با هدایت حضرت بقیة الله عجل الله تعالی فرجه الشریف، توحید و عدالت در سراسر عالم حاکم گردد. ان شاء الله.

قم پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

خیابان سمیه، کوچه ۱۲، پلاک ۳۵۵

Fmarooh.ir

Info@Fmaroof.ir

۴. احکام صنف اتوبوس رانی
۵. احکام صنف فرش و تابلوفرش
۶. احکام صنف کیف و کفش (سراجان)
۷. احکام صنف ماهی فروشان
۸. احکام صنف ناشران
۹. احکام صنف پوشاک
۱۰. احکام صنف نانویان
۱۱. احکام صنف رایانه و اینترنت
۱۲. احکام صنف پرندگان و پرندفروشان
۱۳. احکام صنف اغذیه فروشان
۱۴. احکام صنف پارک ها
۱۵. احکام صنف کسب و کار
۱۶. احکام صنف قهوه خانه ها
۱۷. احکام صنف الکتریکی
۱۸. احکام صنف داروخانه ها
۱۹. احکام صنف صوتی و تصویری
۲۰. احکام بیمه ها

این دفتر از فقه و زندگی که با تلاش برادر گرامی حجت الاسلام و المسلمین محمود صادقی پدید آمده به احکام صنف رایانه و اینترنت اختصاص یافته است و امیدواریم محققان و بازاریان محترم با ارائه تجارب و مسائل شرعی خویش ما را در تکمیل این اثر یاری کنند.

مقدمه

از دوستی پرسیدم «آیا در مورد رایانه و اینترنت سوال شرعی داری یا نه؟» در جوابم گفتم: «هر سوال شرعی که درباره انسانها در دنیای واقعی مطرح است در دنیای مجازی هم مطرح می شود» از جواب این دوست به فکر فرو رفتم و متوجه شدم که چه نکته زیبایی را بیان کرده؛ اگر چه نمی توان همه احکام دنیای واقعی را در دنیای مجازی مطرح کرد ولی در بسیاری از امور با هم مشترک هستند.

بارها برای خودم و دوستان سوالاتی درباره اینترنت مطرح می شد و برای جواب آنها باید کتاب های زیادی را مطالعه کرده یا با دفاتر مراجع تقلید ارتباط برقرار می کردم تا بتوانم به جواب سوالات خود برسم؛ لذا زمانی که پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر این موضوع را مطرح کرد آن را پذیرفتم تا بتوانم احکام و آداب مورد نیاز کاربران محترم را در یک مجموعه جمع آوری کنم.

مشهور است؛ پس خوانندگان محترم درباره رایانه و اینترنت به صورت مختصر یا پراکنده مطالبی را نوشته اند، لذا نگارنده سعی کرده است مطالب را جمع بندی کرده و یک مجموعه خوبی را برای کاربران امور رایانه ای تهیه کند تا آنها با آگاهی از مسائل و احکام شرعی استفاده از این ابزار بتوانند بهترین بهره را از آنها ببرند.

کتاب دارای سه بخش می باشد که هر بخش، چهار فصل دارد که به صورت مختصر بیان می شود:

بخش اول: کلیات (تعریف و تاریخچه، شرایط استفاده از رایانه و اینترنت، خطرات استفاده زیاد از رایانه و اینترنت و معروفات و منکرات).
بخش دوم: رایانه در آئینه آداب و احکام (کپی رایت، بازی های رایانه ای، موسیقی و متفرقات).

بخش سوم: اینترنت در آئینه آداب و احکام (خانواده و اینترنت، روابط زن و مرد، جرائم رایانه ای و متفرقات).

در پایان، نکات اصلی و کلیدی کتاب با عنوان «پنجره های کلیدی» آورده شده است که از خوانندگان محترم درخواست می شود حتماً آن قسمت را مطالعه بفرمایند.

در این مجموعه سعی شده علاوه بر احکام شرعی هر موضوع به قوانین و مقررات آن هم اشاره شود تا بهتر از امکانات رایانه و اینترنت استفاده کرده و مرتکب کارهای حرام و غیر قانونی نشویم.

در این نوشته، نظرات مراجع تقلید مشهور را ذکر کرده ایم لذا اگر فتوای برخی از مراجع تقلید ذکر نشده است یا به آن دست نیافته ایم یا مخالف

تذکر: در این کتاب هر جا از آیت الله شبیری زنجانی مسئله یا استفتائی با قید «احتیاط و جوبی» یا «احتیاط واجب» آمده باشد عمل به این گونه احتیاط، واجب است و مقلد نمی تواند در آن به فتوای مجتهد دیگر رجوع کند.^۱

در چاپ دوم این مجموعه، علاوه بر حذف یا اضافه کردن مطالب مفید، استفتائات و مسائل فقهی جدیدی از مراجع تقلید اضافه شده است.

در آخر از تمام کسانی که بنده را در تهیه این اثر یاری کرده اند تشکر می کنم و از خدای متعال موفقیت آنها را خواستارم.

۱. توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص ۸، م ۷.

بخش اول: کلیات

فصل اول

تعریف و تاریخچه

تعریف رایانه و اینترنت

برای رایانه و اینترنت تعریف‌های مختلفی ارائه شده ولی بهترین و جامع‌ترین آنها ذکر می‌شود:

رایانه یک دستگاه الکترونیکی است که قابلیت اندازه‌گیری، ذخیره و پردازش داده‌های ورودی را دارد.^۱

اینترنت مجموعه‌ای از شبکه‌های گسترده کوچک و بزرگ در سراسر جهان است^۲ که شرکت‌ها، سازمان‌ها، مراکز علمی و تجاری و شخصی را به هم مرتبط می‌کند.^۳

۱. www.merriam-webster.com.

۲. همان.

۳. **فصلنامه ره‌آورد نور**، مقاله «اینترنت چیست؟ قسمت اول: شناخت اینترنت»، بهمن ۱۳۷۷، پیش‌شماره ۲، ص ۱۷.

تاریخچه رایانه و اینترنت

در سال (۱۹۳۷ م) اولین کامپیوتر دیجیتالی الکترونیکی جهان به نام (Atanasoff-Berry Computer) یا (ABC) ساخته شد و در سال (۱۹۴۶ م) اولین کامپیوتر مدرن جهان به نام (ENIAC) که برای انجام محاسبات پروژه‌های موشکی ارتش ایالات متحده طراحی شده بود ساخته شد. در اوایل دهه ۷۰ میلادی شرکت (HP) کامپیوتر کاملی به نام (BASIC) طراحی کرد که اولین نسل کامپیوترهای شخصی بود. و در سال‌های بعد نسل‌های جدید و کاربردی تری ساخته شد.^۱

پیدایش اینترنت به سال (۱۹۶۹ م) برمی‌گردد؛ زمانی که دولت ایالات متحده بر اساس طرحی موسوم به «ARPANET»^۲ که در آن زمان برای کارکردهای دفاعی بوجود آمده بود، این طرح را اجرا نمود.^۳ طرح این بود که کامپیوترهای موجود در شهرهای مختلف که هر کدام اطلاعات خاص خود را در آن ذخیره داشتند بتوانند در صورت نیاز با یکدیگر اتصال^۴ برقرار نموده و اطلاعات را به یکدیگر منتقل کرده^۵ و یا در صورت ایجاد بستر مناسب، اطلاعات را در حالت اشتراک^۶ قرار دهند. در همان دوران سیستم‌هایی بوجود آمده بودند که امکان ارتباط بین کامپیوترهای یک سازمان را از طریق مختص همان سازمان فراهم می‌نمودند به طوری که کامپیوترهای موجود در بخش‌ها یا طبقات مختلف با یکدیگر تبادل

اطلاعات نموده و امکان ارسال نامه بین بخش‌های مختلف سازمان را فراهم می‌کردند که اکنون به این سیستم ارسال نامه «پست الکترونیک»^۱ می‌گویند. در سال (۱۹۸۴ م) نام «اینترنت»^۲ روی این شبکه بزرگ گذاشته شد. «وب»^۳ که مخفف «WorldWideWeb»^۴ می‌باشد توسط آزمایشگاه اروپایی فیزیک ذرات «Cern» به‌خاطر نیاز آن‌ها به دسترسی مرتب‌تر و آسان‌تر به اطلاعات موجود روی اینترنت ابداع گشت. در این روش اطلاعات به صورت مستنداتی صفحه‌ای «Page» بر روی شبکه اینترنت قرار می‌گیرند و بوسیله یک مرورگر وب «WebBrowser» قابل مشاهده هستند و هم‌اکنون کارکردهای بسیاری دارند.^۵ در سال (۱۹۸۸ م) گفتگوی اینترنتی مورد استفاده قرار گرفت.^۶

تاریخچه اینترنت در ایران

در سال (۱۳۷۱ ش) تعداد کمی از دانشگاه‌های ایران، از جمله دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه گیلان، توسط مرکز تحقیقات فیزیک نظری به اینترنت وصل شدند. و در سال (۱۳۷۲ ش) ایران نیز به شبکه اینترنت پیوست. نخستین رایانه‌ای که در ایران به اینترنت متصل شد، رایانه مرکز تحقیقات فیزیک نظری و از طریق پروتکل «UUCP» بود.^۷

۱. Email؛ در سال (۱۹۷۱ م) اولین برنامه برای ارسال ایمیل بر روی یک شبکه توزیع توسعه داده شد

۲. Internet. (www.merriam-webster.com).

۳. www.

۴. تاریخ جهان‌گستر. ۵. www.tebyan.net. مقاله «تاریخ اینترنت».

۶. Communicate. ۷. www.tebyan.net. مقاله «تاریخ اینترنت».

۱. www.hamshahrionline.ir. مقاله «آشنایی با تاریخچه کامپیوتر».

۲. مخفف «آژانس تحقیق پروژه‌های پیشرفته». ۳. www.merriam-webster.com.

۴. Connect. ۵. Communicate.

۶. Share.

فصل دوم

شرایط استفاده از رایانه و اینترنت

در این فصل به بعضی از اموری که هر کاربر باید از آنها اطلاع داشته باشد اشاره می‌کنیم تا کاربران عزیز با آگاهی بیشتری از این تکنولوژی استفاده بهینه کرده و از آسیب‌های رایانه و اینترنت در امان باشند.

۱. آگاهی لازم از امور رایانه‌ای

امیرالمومنین علی علیه السلام فرمودند: «يَا كَمِيلُ مَا مِنْ حَرَكَةٍ إِلَّا وَأَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ: أَي كَمِيل، هیچ حرکت و فعالیتی نیست مگر اینکه تو به معرفت و شناخت درباره آن نیازمندی». ^۱ بر این اساس در هر فعالیتی، اگر شخص اطلاعات و آگاهی لازم و کافی از فوائد و آسیب‌های آن را نداشته باشد به طور قطع با مشکلاتی مواجه می‌شود.

۱. تحف العقول، ص ۱۷۱.

امروزه علم و تکنولوژی روز به روز در حال پیشرفت است؛ بنابراین والدین باید اطلاعات لازم را نسبت به این ابزار جدید داشته باشند تا بتوانند راهنمای خوبی برای فرزندان خود باشند و آنها را از آسیب‌های آن حفظ کنند.

اگر به سایت پلیس فتا مراجعه کنیم متوجه می‌شویم که بسیاری از افراد به خاطر ناآگاهی از دنیای مجازی آسیب دیده‌اند و غالباً هم فکر کرده‌اند که این خطرات برای آنها وجود ندارد.

۲. حفاظت از اطلاعات

امام صادق (ع) فرمودند: «دوست را بر اسرار آگاه نکن مگر به آن اندازه‌ای که اگر دشمن به آن دست پیدا کرد به تو ضرری نرسد چرا که هر دوستی ممکن است روزی دشمن تو شود».^۱

این روایت را می‌توان خط قرمز استفاده از رایانه و اینترنت حساب کرد یعنی هر کاربری باید بداند دنیای مجازی به صورت صد در صدی قابل اعتماد و اطمینان نیست بلکه باید همیشه منتظر آسیب‌ها و خطرات باشد. کارشناسان پلیس فتا نکاتی را ذکر کرده‌اند که کاربران با به‌کارگیری آنها، از آسیب‌های اینترنتی حفظ می‌شوند:

- اینترنت با توجه به اینکه کاملاً مجازی بوده هر کس می‌تواند با هر شکلی ظاهر شود در نتیجه به کسی در فضای مجازی اعتماد نکنید.

۱. لَا تَطْلُعْ صَدِيقَكَ مِنْ بَيْتِكَ إِلَّا عَلَى مَا لَوْ اطَّلَعَ عَلَيْهِ عَدُوُّكَ لَمْ يَضُرَّكَ فَإِنَّ الصَّدِيقَ قَدْ يَكُونُ عَدُوًّا يَوْمًا مَا (أُمَالِي، صدوق، ص ۶۷۰).

- اطلاعات و تصاویر شخصی خود و دوستان و بستگان را به منظور جلوگیری از افشاء، از سیستم و ایمیل خود حذف نمایید.
- با توجه به گستردگی فضای مجازی احتمال آن است که با قرار دادن تصاویر خود در اینترنت در زمان کمی در هزاران سایت و یا شبکه‌های اجتماعی منتشر شود.
- همیشه در کنار فرزندانمان باشیم و به آنها توصیه کنیم که هر اطلاعاتی را در اینترنت منتشر نکنند که باعث نقض حریم خصوصی خود و دیگران شوند.
- همیشه از گذرواژه‌های^۱ قوی و مناسب استفاده نمایید تا کسی نتواند به راحتی وارد سیستم و یا حساب کاربری شما شود.
- در شبکه‌های اجتماعی، دوستان، خانواده و افراد ناشناس را از هم تفکیک نمایید و سطح دسترسی هر کدام را مشخص نمایید.
- هنگام خروج از حساب‌های کاربری آنلاین خود حتماً کلید «Sign Out» را بزنیم. این کار باعث می‌شود از دسترسی افراد غریبه که ممکن است بعدها پشت سیستم ما نشسته و به کنجکاوی پردازند جلوگیری کند. بویژه هنگام استفاده از کامپیوتر دیگران یا کامپیوترهای موجود در اماکن عمومی مانند کافی نت‌ها، فراموش کردن این نکته ساده نتایج بدی به همراه خواهد داشت.^۲

۲. www.Cyber Police.ir؛ مقاله «حریم خصوصی».

۱. یوزرنیم و پسورد.

فصل سوم

آسیب‌های استفاده زیاد از رایانه و اینترنت

تکنولوژی‌های جدید آثار و برکات زیادی را برای کمال و سعادت‌مند شدن بشریت دارد؛ اما استفاده زیاد و نامناسب از آنها، ضررها و خطراتی را به دنبال دارد که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. بیماری‌های چشم

بعضی از متخصصین چشم پزشک معتقدند: «کاربران اینترنتی که بیش از ۲ ساعت در روز به صورت مداوم از رایانه استفاده می‌کنند از جمله گروه‌های پرخطر در ابتلاء به خشکی چشم هستند. این عارضه با سرعت، بینایی را تهدید می‌کند و در مدت زمان کوتاهی موجب بروز سوزش چشم، تاری دید، قرمزی و تورم چشم نیز می‌شود».^۱ به کاربران رایانه و اینترنت توصیه می‌شود که هر نیم ساعت از پای رایانه خود بلند شوند و به چشم خود استراحت دهند و همچنین مانیتور یا نمایشگر را در مقابل چشمان خود قرار

۱. همان، مقاله «کاربران اینترنتی مراقب این عارضه باشند».

ایجاد می شود. علائم آن شامل احساس سوزش، کمرختی یا خواب رفتگی در کف دست یا انگشتان (به ویژه سه انگشت اول) و گاهی ورم مچ است. در صورت ادامه یا افزایش شاید نیاز به جراحی باشد.^۱

۴. کمر درد

قرار گرفتن سر و تنه به مدت طولانی در وضعیتی نامناسب، فشاری مضاعف به عضلات کمر و همین طور دیسک های بین مهره ها و ریشه ی اعصاب کمر می آورد که نمود آن، گرفتگی و درد عضلات کمر و یا دردهای سوزشی و تیره گشونده در ستون مهره ها و در مسیر دنده ها به جلو است. رعایت وضعیت استقرار ستون مهره ها در هنگام استفاده، به خصوص در کودکان و نوجوانان، بسیار مهم است.^۲

استفتاء

سؤال: اگر بازی های رایانه ای موجب شوند کاربر به بیماری هایی مانند «ضعف بینایی، کبودی انگشتان دست و ...» مبتلا شود، آیا بازی کردن برای او جایز است؟

جواب: اگر این بازی ها دارای ضرر جدی و اساسی^۳ باشند، بازی کردن کاربر جایز نیست و باید اجتناب کند.^۴

۱. همان.

۲. همان.

۳. آیت الله شبیری زنجانی: صرف ضعف بینایی و کبودی انگشتان دست، ضرر اساسی حساب نمی شود. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۴/۵/۱۷)

۴. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، آیت الله سیستانی، ۱۳۹۴/۵/۱۷؛ آیت الله صافی، ۱۳۹۴/۱/۱۶؛ آیت الله شبیری زنجانی، ۱۳۹۴/۵/۱۷؛ آیت الله خامنه ای، ۱۳۹۴/۵/۱۸.

ندهند و از تماشای مداوم مانیتور خود داری کنند. پلک زدن مداوم به چشم کمک می کند تا خشکی ماهیچه ای چشمی نیز کمتر شود.^۱

۲. سردرد

سردردهای ناشی از استفاده زیاد از اینترنت و کامپیوتر، غالباً به علت خمیدگی سر به جلو ایجاد می شود. هنگامی که شما سرتان را به جلو خم می کنید، سر از محور تنه خارج می شود و وزن ۷-۶ کیلوگرمی آن بر دوش عضلات متصل به عقب آن و عضلات گردن و پشت می افتد و فشار و انقباض ممتد و طولانی این عضلات سبب بروز احساس گرفتگی در عضلات پس سر و گردن و پشت و بروز سردردهای پس سر و یا یک نیمه ی سر می شود، که چون علتش گرفتگی عضلانی است معمولاً با مُسکِن نیز علاج نمی شود. استفاده زیاد از اینترنت و کامپیوتر به دلیل به هم زدن نظم خواب و خوراک (که در مبتلایان به میگرن رعایتش بسیار مهم است)، تحریکات مفرط بینایی و خستگی، می تواند باعث شعله ور شدن سردردهای میگرنی نیز بشود. نوع دیگری از سردرد موسوم به سردرد تنشی نیز در کار با کامپیوتر دیده می شود که دو طرفه و طولانی تر از میگرن است.^۲

۳. درد ناحیه ی مچ، ساعد و انگشتان

در اثر استفاده ی زیاد از صفحه کلید (برای تایپ کردن و به خصوص وقتی که دست از ناحیه ی مچ به طرف عقب خم شده) {دردی در این قسمت ها}

۱. همان.

۲. مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آن ها». www.rasekhoon.net.

۵. چاقی

از دیگر عوارض جسمانی که به دنبال استفاده بیش از حد از رایانه و برنامه‌های آن به وجود می‌آید، چاق شدن کودکان و نوجوانان به علت کم تحرکی در مقابل این دستگاه است.

۶. بیماری‌های پوستی

متخصصان و پزشکان معتقدند: «فردی که با رایانه کار می‌کند پوستش در معرض مداوم اشعه‌هایی قرار می‌گیرد که از صفحه رایانه پخش می‌شود {و همین امر سبب، بیماری‌های پوستی می‌شود}»^۱.

۷. منزوی شدن

اگر والدین نحوه استفاده فرزندان خود از اینترنت را مدیریت نکنند، به تدریج فرزندان آنها از اجتماع و دوستان جدا می‌شوند و به انزوا کشیده می‌شوند.^۲ بسیاری از روان‌شناسان این نگرانی را دارند که آسانی ارتباط‌های اینترنتی، چه بسا افراد را وادار کند تا زمان بیشتری را به تنهایی بگذرانند؛ به صورت آن لاین با غریبه‌ها صحبت کنند و ارتباط سطحی برقرار سازند و این کارها را به قیمت از دست دادن گفت و گوهای رودر رو و ارتباط‌های فامیلی و دوستانه انجام دهند.^۳

۱. www.isna.ir، مقاله «مهم‌ترین عوارض اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای».

۲. ر.ک: *مجله جامعه‌شناسی ایران*، مقاله «بررسی اثرات استفاده از اینترنت بر انزوای اجتماعی کاربران اینترنت (در میان کاربران کافی‌نت‌های تهران)»، محمد هادی سهرابی، بهزاد دوران، منوچهر محسنی، زمستان ۱۳۸۵، ش ۲۸؛ *مجله روانشناسی تحولی*، مقاله «کاربران اینترنت و افسردگی»، سید محمد موسوی، شعله نمازی، آرش صیدآبادی، زمستان ۱۳۸۴، ش ۶.

۳. www.gerdab.ir، مقاله «روانشناسی اینترنت ۳».

راه‌های پیشگیری از آسیب‌های رایانه و اینترنت

برای اینکه از ضررها و خطرات جسمی استفاده از رایانه و اینترنت در امان باشیم، باید به نکاتی که متخصصین بیان کرده‌اند دقت کنیم:

۱. سر را بالای تنه و عمودی نگه دارید، نه خمیده به جلو یا عقب.^۱
۲. هر چند وقت یک بار تغییر وضعیت دهید و سر را در وضعیت تکیه به صندلی قرار دهید.^۲
۳. به تناوب از نرمش و حرکات کششی سر و گردن استفاده کنید. از ورزش‌هایی که عضلات پس گردن و پشت را تقویت می‌کند، بهره بگیرید.^۳
۴. معمولاً افراد مایلند که از بالا به نوشته نگاه کنند. پس بهتر است سر شما مختصری بالاتر از صفحه ی کامپیوتر باشد (صفحه مانیتور ۲۰-۱۵ درجه پایین‌تر از امتداد افقی نگاه شما قرار گیرد) فاصله ی صفحه تا چشم تان حدود ۵۰ تا ۷۰ سانتی متر باشد.^۴
۵. خواندنی‌های ضمن کار با کامپیوتر، بین مانیتور و صفحه کلید قرار گیرد (به طوری که نیاز به چرخش مکرر یا خم شدن سر نباشد).^۵
۶. نور محیط (از پنجره و لامپ) آن قدر زیاد نباشد که چشم تان را دچار خیرگی کند. اگر چنین است از پرده ی ضخیم و لامپ‌های ضعیف تر استفاده کنید. به علاوه در تاریکی کامل هم با کامپیوتر کار نکنید تا ناچار

۱. www.rasekhoon.net، مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آن‌ها».

۲. همان.

۳. همان.

۴. همان.

نشوید دائم به صفحه خیره شوید. می توانید از فیلترهای ضد خیرگی چشم، که انعکاس های اضافی نور را جذب می کنند، استفاده کنید.^۱

۷. پلک زدن را فراموش نکنید تا دچار خشکی و قرمزی چشم نشوید. هر نیم ساعت یک بار، ده بار پشت سر هم پلک بزنید و یا چشمانتان را برای مدتی ببندید. اگر هوای اتاق خشک است به طریقی رطوبت آن را زیاد کنید.^۲

۸. برای جلوگیری از خستگی چشم، ۱۵ دقیقه در هر ۲ ساعت به چشمانتان استراحت دهید. به علاوه هر ۲۰ دقیقه به مدت ۲۰ ثانیه به تصویر و منظره ای غیر از صفحه کامپیوتر نگاه کنید تا عضلات چشمانتان استراحت کند.^۳

۹. اگر زیاد تایپ می کنید، قبل و ضمن کار با کامپیوتر از نرمش های مچ دست استفاده کنید و ضمناً مچ دست را ضمن تایپ به عقب خم نکنید.^۴

۱۰. در صورت بروز گزگز و کرحتی، درد و سوزش در انگشتان و مچ و ساعد، تایپ کردن را قطع کنید و به مچ هایتان استراحت دهید.^۵

۱۱. از صندلی هایی با قابلیت تنظیم ارتفاع استفاده کنید، به طوری که کف پاهایتان کاملاً روی زمین قرار گیرد. اگر صندلی دسته دارد، بهتر است موقع کار با صفحه کلید (تایپ) دسته های صندلی زیر ساعدها قرار بگیرد تا تحمل وزن دست ها بر عهده ی شانه و کتف نیفتد.^۶

۱۲. کف صندلی سفت باشد تا ستون مهره ها دچار انحراف جانبی نشود.^۷

۱. همان.
۲. همان.
۳. همان.
۴. همان.
۵. همان.
۶. همان.
۷. همان.

فصل چهارم

کارکردهای مثبت و منفی رایانه و اینترنت

ابزار و تکنولوژی های جدید مانند رایانه و اینترنت هم وسیله انجام کارهای خیر و پسندیده است و هم با آن کارهای ناپسند و مجرمانه انجام می شود که به اختصار به مهم ترین آنها اشاره می شود و تفصیل برخی از آنها در ادامه مباحث مطرح می شود:

الف: کارکردهای مفید رایانه و اینترنت

۱. ترویج و تبلیغ معروفات، معارف و دستورات دین به تمام جهان؛
۲. امکان ارتباط با مراکز دینی و دفاتر مراجع تقلید در هر نقطه از جهان؛
۳. دسترسی سریع به امکانات برای یادگیری علوم با سرعت بیشتر؛
۴. صله رحم از راه دور با گفتگوهای اینترنتی؛
۵. صرفه جویی در وقت برای انجام کارهایی مانند پرداخت قبوض، کارهای بانکی،

رایانه و اینترنت از نگاه رهبری

مقام معظم رهبری برخی از این فوائد و آسیب‌ها را ذکر فرموده اند که بعضی از آنها اشاره می‌شود:

۱. امروز وظایف حوزه‌های علمیه با گذشته تفاوت‌های زیادی کرده است. امروز شما ببینید وسایل تبلیغ در دنیا چقدر متنوع شده؛ این طرف دنیا یک نفر جوان پای یک دستگاه کوچک می‌نشیند و افکار، تصورات، تخیلات، پیشنهادهای فکری و پیشنهادهای عملی را از سوی هر کسی (بلکه هر ناکسی) از آن طرف دنیا دریافت می‌کند. امروز اینترنت و ماهواره و وسایل ارتباطی بسیار متنوع وجود دارد و حرف، آسان به همه جای دنیا می‌رسد.^۱
۲. شیطان امروز که از راه اینترنت و ماهواره و روش‌های ارتباطی مدرن و فوق مدرن سراغ شما می‌آید، حرف‌های مدرنی هم دارد؛ سخت‌افزارش را مدرن کرده، نرم‌افزار مدرن هم دارد. شبهه آفرینی دارد، اخلال در عقیده دارد، ایجاد تشویش در ذهن دارد، تزریق ناامیدی دارد، ایجاد اختلاف دارد.^۲

۳. امروز دشمن از همه روش‌ها استفاده می‌کند. امروز صدها سایت اصلی و هزاران سایت فرعی در اینترنت وجود دارد که هدف عمده‌شان این است که تفکرات اسلامی و بخصوص تفکرات شیعی

۶. پر کردن اوقات فراغت با برنامه‌های مفید، جذاب و آموزنده برای اقشار مختلف.
۷. تهیه برنامه‌های صوتی و تصویری مانند «قرآن، دعا، سخنرانی و ...» که انسان را به یاد خدای متعال می‌اندازند.
۸. ضبط صدا و تصویر بزرگان و اندیشمندان جهان برای استفاده در آینده؛
۹. تبادل اطلاعات.
۱۰. با خبر شدن از اخبار و اطلاعات روز دنیا.

ب: کارکردهای مضر رایانه و اینترنت

۱. هدر دادن و تلف کردن عمر با ارزش انسانها؛
۲. تضعیف نظام‌های اسلامی مخصوصاً جمهوری اسلامی ایران.
۳. ترویج سبک زندگی غربی و غیر الهی.
۴. ترویج افکار و اعتقادات انحرافی برای تخریب دین نزد مردم.
۵. مخلوط کردن آموزه‌های صحیح و مناسب با افکار و اعتقادات انحرافی و ناصواب.
۶. نشر و اشاعه اکاذیب و شایعات بی پایه و اساس در جامعه.
۷. پخش فیلم‌های مستهجن و موسیقی‌های مبتذل و حرام.
۸. ضبط صدا و تصویر اشخاص حقیقی و حقوقی برای سوء استفاده از آنان.
۹. تنبل کردن افراد به خاطر دوری از فعالیت‌های جسمی.
۱۰. هک کردن و جاسوسی از سایت‌ها.

۱. farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار علما و روحانیون کرمان، ۱۳۸۴/۰۲/۱۱.

۲. همان، بیانات در جمع علما و روحانیون شیعه و سنی کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۰.

را مورد تهاجم قرار دهند. تهاجم هم تهاجم استدلالی نیست؛ از روش‌های تخریبی و از روش‌های روانشناسانه و غیره استفاده می‌کنند.^۱

بخش دوم: رایانه در آیین آداب و احکام

۱. همان، بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۷۹/۱۱/۲۷.

فصل اول

کپی رایت

یکی از مسائلی که سالیان متمادی است درباره آن بحث می کنند ولی متأسفانه به صورت جدّی اجرا نمی شود، موضوع «کپی رایت»^۱ و «حق تألیف» است. برای روشن شدن مسئله، باید موضوع را از منظر قانون و احکام شرعی بررسی کنیم: برخی از مراجع تقلید به صورت فتوا^۲ یا احتیاط واجب^۳ فرموده اند «حق صاحب اثر باید محترم شمرده شود» یعنی بدون اجازه صاحبان اصلی از

۱. «copyright» به حق قانونی منحصر به فرد تکثیر، انتشار، فروش، و یا توزیع ماده و صورت از چیزی (به عنوان یک اثر ادبی، و یا کار هنری) گفته می شود. (www.merriam-webster.com)

۲. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، حق چاپ و نشر و تکثیر: استفتائات، آیت الله جوادی آملی، ص ۱۰۷؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۶، س ۴۱۰۶؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج ۳، ص ۵۵۵، س ۱۵۴۷.

آیت الله صافی گلپایگانی: «رایت در صورتی جایز نیست که در ضمن عقد فروش سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم رایت و شکستن قفل سی دی شده باشد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت).

۳. آیت الله وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، س ۵۲۰؛ أجوبة الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص ۲۹۷، س ۱۳۳۵.

شده به کشور وارد یا صادر کنند علاوه بر تأدیه^۱ خسارات شاکی خصوصی به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهند شد.^۲

برای این که زوایای مسئله معلوم شود سوالات و استفتائات درباره این موضوع را مطرح می‌کنیم و از خوانندگان محترم تقاضا داریم، این مسائل را فرا گرفته و به آنها عمل کنند.

سوالات فقهی کپی رایت

شکستن قفل و رایت نرم افزار

سؤال: آیا شکستن قفل نرم افزار و رایت آن جایز است؟

جواب: بدون اجازه صاحب اصلی، جایز نیست.^۳

سؤال: آیا خرید و فروش نرم افزارهایی که قفل آنها توسط افراد دیگری قبلاً شکسته شده است جایز است؟

است بدون اجازه صاحبان حق یا تولیدکنندگان انحصاری یا قائم مقام قانونی آن برای فروش ممنوع است.

(همان)

۱. جبران کردن.

۲. همان.

۳. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، حق چاپ؛ آیت الله مکارم: www.makarem.ir.

استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت الله مظاهری: www.almazaheri.ir، قوانین دولتی و اداری،

کپی رایت؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۶، س ۴۱۰۶.

آیت الله صافی گلپایگانی: «شکستن قفل نرم افزار و رایت آن در صورتی جایز نیست که در ضمن عقد فروش سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم شکستن قفل سی دی شده باشد». (www.safi.ir).

سؤالاتی که بیشتر پرسیده می‌شود، کپی رایت).

آیت الله وحید خراسانی، آیت الله سیستانی و آیت الله خامنه‌ای: بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

(www.wahidkhorasani.com) احکام شرعی، سوالات شرعی، س ۵۲۰، www.sistani.org، حق چاپ

و نشر و تکثیر، کپی رایت، س ۶؛ **أجوبة الاستفتاءات**، ص ۲۹۷، س ۱۳۳۵

آن استفاده نشود. در صورت استفاده بدون اجازه، ضامن خسارتی است که به تولید کننده وارد کرده است مگر از کفار حربی باشد که در این صورت اشکال ندارد و ضامن نیست.^۱

قوانین کپی رایت

۱. حق نشر، عرضه، اجرا و حق بهره برداری مادی و معنوی نرم افزار رایانه ای متعلق به پدید آورنده آن است.^۲

هر کس حقوق مورد حمایت این قانون را نقض نماید علاوه بر جبران خسارت به حبس از نود و یک روز تا شش ماه و جزای نقدی از ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) تا پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم می‌گردد.^۳

۲. نسخه برداری یا ضبط یا تکثیر آثار صوتی که بر روی صفحه یا نوار یا هر وسیله دیگر ضبط شده است بدون اجازه صاحبان حق یا تولید کنندگان انحصاری یا قائم مقام قانونی آن برای فروش ممنوع است.^۴

۳. کسانی که اشیاء مذکور در ماده دوم^۵ را که به طور غیر مجاز در خارج تهیه

۱. استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۴، ص ۳۳۳، س ۵۷۲۳؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۳/۳؛ آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۲/۲.

آیت الله شبیری زنجانی: در صورتی ضامن است که عرفاً ضامن حساب شود. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۲)

آیت الله صافی گلپایگانی: اگر در ضمن عقد لازم شرط شده باشد که رایت نشود، ضامن است وگرنه ضامن نیست. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۲).

۲. rc.majlis.ir، قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای، ماده ۱، مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۱۰.

۳. همان، ماده ۱۳.

۴. rc.majlis.ir، قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، مصوب در ۱۳۵۲/۹/۲۶.

۵. نسخه برداری یا ضبط یا تکثیر آثار صوتی که بر روی صفحه یا نوار یا هر وسیله دیگر ضبط شده

جواب: بدون اجاز صاحبان اصلی نرم افزار جایز نیست.^۱

سؤال: آیا شکستن قفل و رایت نرم افزارهایی که مدل به روز شده آنها به بازار آمده و شرکت سازنده از مدل‌های گذشته پشتیبانی فنی نمی‌کند (یعنی از اعتبار ساقط شده و وقت آن گذشته است) جایز است؟

جواب: فقط با اجازه سازنده آنها جایز است.^۲

رایت و تکثیر سی دی

سؤال: اگر خرید سی دی رایت شده منجر شود رایت کننده سی دی‌های بیشتری را بدون اجازه صاحب اصلی آن تکثیر کند، آیا خرید جایز است؟

جواب: خرید جایز نیست.^۳

۱. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، حق چاپ؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجان، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۸/۲.

آیت الله خامنه‌ای، آیت الله وحید خراسانی: بنا بر احتیاط واجب جایز نیست. (أجوبة الاستفتاءات، ص ۲۹۷؛ www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سؤالات شرعی، س ۵۱۸)
آیت الله صافی گلپایگانی: «در صورتی {که شخصی سی دی را} رایت {کند} یا {قفل آن را بشکند}، برای افراد بعدی خرید و فروش و استفاده از آن مانعی ندارد» (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می‌شود، کپی رایت).

۲. آیت الله خامنه‌ای: www.leader.ir، استفتائات جدید، مسائل فرهنگی و اجتماعی، کتب - نشریات - نرم افزار؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۲/۳.
آیت الله مظاهری: چون سازندگان از پشتیبانی آنها اعراض نموده‌اند، جایز است. (www.almazaheri.ir، استفتائات، قوانین دولتی و اداری، کپی رایت).

آیت الله سیستانی: برای استفاده شخصی، اشکال ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۲/۳).

۳. استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۷/۲۰.

آیت الله خامنه‌ای: بنا بر احتیاط واجب خرید جایز نیست. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۷/۲۰).
آیت الله شبیری زنجان: اگر خرید سی دی رایت شده اشکال نداشته باشد، این کار مانعی ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: ۱۲۴۲۴، ۱۳۹۳/۱۱/۲۸).

سؤال: اگر صاحب اصلی اثر را نشناسیم یعنی نمی‌دانیم از افراد محترم المال است یا نیست، رایت آن اثر جایز است؟

جواب: جایز نیست چون حکم کسی را دارد که مالش محترم است.^۱

سؤال: سی دی‌هایی که تکثیر و رایت آن‌ها جایز نیست، اگر برای استفاده شخصی و حفظ سی دی اصلی، آن را رایت کنیم جایز است؟

جواب: با اجازه صاحب آن جایز است.^۲

سؤال: یکی از دوستان بنده از مرجعی تقلید می‌کند که رایت CD را جایز می‌داند ولی طبق نظر مرجع بنده رایت جایز نیست. اگر ایشان به بنده CD هدیه کنند آیا استفاده از آن جایز است؟

جواب: بدون اجازه صاحب اصلی آن جایز نیست.^۳

سؤال: آیا صاحب نرم افزار می‌تواند شرط کند خریدار فقط حق استفاده از نرم افزار را دارد؟

۱. آیت الله صافی گلپایگانی: اشکال ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۱/۲۸).

۲. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، آیت الله شبیری زنجان، ۱۳۹۳/۸/۱۰.

۳. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت)؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۰/۸.
آیت الله سیستانی و آیت الله شبیری زنجان: این کار جایز است. (استفتاء پیامکی از دفاتر، ۱۳۹۳/۱۰/۸).

آیت الله صافی گلپایگانی: «کپی و رایت اشکال ندارد مگر در ضمن یک معامله، شرط شود که رایت و کپی صورت نگیرد» (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می‌شود، کپی رایت).

۴. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت)؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، آیت الله شبیری زنجان، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۱/۱۴.

جواب: در صورتی که ضمن قرارداد فروش چنین شرطی کنند باید خریدار به آن عمل کند، در غیر این صورت مجاز است به دیگران هم بدهد و استفاده کنند.^۱

سؤال: آیا کپی کردن بخش‌هایی از یک سی دی (مثلاً نصف آن) جایز است؟
جواب: با اجازه صاحب آن اشکال ندارد^۲ ولی اگر مقدار کمی باشد عیبی ندارد.^۳
سؤال: آیا رایت و تکثیر نرم افزارهایی که هیچگونه تذکری برای «اجازه تکثیر یا عدم اجازه» در آنها وجود ندارد جایز است یا باید از رضایت صاحب اثر مطمئن بود و در این مورد تحقیق کرد؟
جواب: استفاده اشکال ندارد و تحقیق لازم نیست.^۴

۱. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت)؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه‌ای، ۱۳۹۳/۱۱/۱۴؛ آیت الله شبیری زنجانی، ۱۳۹۳/۱۱/۱۸.
 ۲. آیت الله خامنه‌ای: www.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج ۲، حقوق چاپ، تألیف و کارهای هنری؛ آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت)؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۲/۴.
 آیت الله شبیری زنجانی: اگر عقلاً برای این تولیدکننده حقی قائل شوند و از کفار حربی نباشد بنا بر احتیاط بدون اجازه جایز نیست و بنا بر احتیاط باید قانون مربوطه مراعات شود (استفتاء از دفتر، کد استفتاء: ۱۲۶۱۲؛ ۱۳۹۳/۱۲/۴).
 آیت الله سیستانی: برای استفاده شخصی، اشکال ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۴).
 آیت الله صافی گلپایگانی: اشکال ندارد مگر در ضمن معامله، شرط عدم کپی شود. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۴).

۳. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت).
 ۴. آیت الله مظاهری: www.almazaheri.ir، قوانین دولتی و اداری، کپی رایت.
 آیت الله صافی گلپایگانی: «کپی و رایت اشکال ندارد مگر در ضمن یک معامله، شرط شود که رایت و کپی صورت نگیرد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می‌شود، کپی رایت).
 آیت الله نوری همدانی: تصرف باید با علم به رضایت صاحب آن باشد. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۵)

آیت الله مکارم: فقط با اجازه صاحب آن جایز است. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۵)

سؤال: آیا خرید یا کپی سی دی‌هایی که روی آن نوشته شده هرگونه تکثیر شرعاً حرام و پیگرد قانونی دارد اشکال دارد؟
جواب: بدون اجازه ناشر اصلی جایز نیست.^۱

رایت محصولات مذهبی

سؤال: من یکی از سی دی‌های آموزش قرآن برای کودکان را که به صورت غیر مجاز کپی شده بود برای خودم و یکی از دوستانم به صورت رایگان کپی کرده‌ام با توجه به اینکه این کار من صرفاً برای نشر و گسترش آموزش قرآن بوده و نه به خاطر پول، تکلیف من چیست؟ چون در شروع برنامه این سی دی ذکر شده است که کپی غیر مجاز این سی دی شرعاً حرام است؟ آیا باید من این سی دی‌ها را دور بیندازم؟ آیا می‌توان پول آن را به صندوق صدقات ریخت تا حلال شود؟.

جواب: این کار جایز نیست و شما باید به شکلی رضایت آن شرکت را به دست آورید و پرداختن پول آن سی دی‌ها به فقراء کفایت نمی‌کند.^۲

سؤال: بعضی از قاریان معروف آیاتی از قرآن مجید را با صوت زیبا تلاوت می‌کنند و آن را بر روی نوار کاست و یا ویدئو ضبط می‌کنند، آیا می‌توانند امتیاز آن را خرید و فروش کنند و آیا باید دیگران در موقع تکثیر از آنها اجازه بگیرند؟

۱. آیت الله مظاهری: www.almazaheri.ir، احکام شرعی، قوانین دولتی و اداری، کپی رایت؛ آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت)؛ آیت الله صافی گلپایگانی: www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می‌شود، کپی رایت.

آیت الله خامنه‌ای: بنا بر احتیاط واجب جایز نیست. (أجوبة الاستفتاءات، ص ۲۹۷).

۲. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، حق تکثیر (کپی رایت).

جواب: در صورتی که در عرف عقلا به عنوان حقی برای قاری شمرده شود، کسی که می خواهد تکثیر کند باید با موافقت او باشد.^۱

رایت سی دی های مستهجن

سؤال: آیا رایت سی دی های مستهجن و مبتذل و غیر اخلاقی جایز است؟

جواب: حرام است و باید از این کار اجتناب شود.^۲

کپی و رایت فیلم های خارجی

الف) با زبان اصلی

مسئله: اگر فیلم های خارجی (چه زبان اصلی و چه دوبله شده) دارای تصاویر مستهجن و مبتذل است و باعث انحراف می شود، خرید و فروش و رایت آن حرام است.^۳

ب) با زیرنویس فارسی

سؤال: آیا کپی کردن و رایت فیلم های خارجی که در مراکز کفر تولید شده و دوبله نشده اند؛ اما زیرنویس فارسی دارند، جایز است؟

جواب: اگر بر خلاف قانون باشد، جایز نیست.^۴

۱. همان.

۲. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، فیلم؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۲/۹.

۳. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتانات، نوارهای ویدئویی مبتذل؛ آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، فیلم؛ **اجوبة الاستفتانات**، آیت الله خامنه ای، ص ۲۶۴، س ۱۲۱۰.

۴. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله سیستانی، ۱۳۹۳/۳/۷؛ **استفتانات**، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۶، س ۴۱۰۴.

ج) دوبله شده

سؤال: آیا کپی و رایت کردن فیلم های خارجی که متعلق به کفاری است که مال آنان محترم نیست؛ ولی توسط مراکز دوبله داخلی دوبله شده اند، جایز است؟

جواب: جایز نیست.^۱

سؤال: بعضی از شرکت های داخلی فیلم های خارجی را دوبله می کنند. اگر این فیلم ها بر روی اعتقادات و ... مخاطب تأثیر منفی داشته باشد، آیا دوبله این اثر برای آنها حق و مالکیت ایجاد می کند؟

جواب: دوبله کردن فیلم هایی که تأثیر منفی روی اعتقاد مردم دارد جایز نیست و حق مالکیت ایجاد نمی کند. تکثیر و پخش این نوع فیلم ها هر چند با اجازه دوبله کننده باشد جایز نیست.^۲

سؤال: اگر شخصی اثری را بدون اجازه صاحبش به دست بیاورد و آن را ترجمه یا دوبله کند، با این ترجمه و دوبله کردن برای او حق و مالکیت ایجاد می شود؟

جواب: اگر مالک اصلی از افراد محترم المال باشد باید با اجازه او ترجمه یا دوبله شود و با ترجمه یا دوبله، مالکیت ایجاد نمی شود مگر از کفار حربی باشد.^۳

۱. **استفتانات**، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۶، س ۴۱۰۴.

۲. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۸/۱۱.

۳. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۸/۱۴؛ آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۸/۱۷.

محصولات مشترک

سؤال: آیا در حکم تکثیر (و رایت) نرم افزار یا فیلم و ... بین تولید داخل و خارج تفاوتی وجود دارد؟

جواب: رایت کردن فقط با اجازه صاحب اصلی اثر جایز است^۱ مگر این که صاحب آن از کفار حربی^۲ باشد که در این صورت اشکال ندارد.^۳

سؤال: آیا کسب درآمد از طریق استفاده از نرم افزار ویندوز یا ورد که متعلق به کشورهای خارجی است اشکال دارد؟

جواب: استفاده از آنچه مربوط به کفار حربی^۴ است اشکالی ندارد.^۵

کپی کردن فیلم و صوت روی کامپیوتر

سؤال: ویدئو کلوپ ها فیلم های خود را در مدت زمان محدودی کرایه می دهند، آیا جایز است برنامه کرایه ای را بر روی حافظه ی کامپیوتر کپی و بعد از پس دادن سی دی، از آن فیلم استفاده کرد؟

۱. آیت الله وحید خراسانی و آیت الله خامنه ای: بنا بر احتیاط واجب جایز نیست. (www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، س ۵۱۸؛ **أجوبة الاستفتاءات**، ص ۲۹۷)
۲. کفاری که در ستیز و جنگ با اسلام هستند و به هیچ معاهده و قراردادی با مسلمانان تن نمی دهند. در صورتی که به ستیز خود با مسلمانان ادامه دهند و تسلیم نشوند، با آنان جنگ می شود. (**مجله فقه اهل بیت**، ج ۴۵، ص ۲۰۸)
۳. آیت الله وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، س ۵۲۰؛ **استفتاءات جدید**، آیت الله مکارم، ج ۳، ص ۵۵۵، س ۱۵۵۰؛ **أجوبة الاستفتاءات**، آیت الله خامنه ای، ص ۲۹۸، س ۱۳۴۲.

۴. مانند آمریکا، انگلیس، فرانسه، اسرائیل و ... (**استفتاءات جدید**، آیت الله مکارم، ج ۳، ص ۵۵۵، س ۱۵۵۰)
۵. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتاءات، حق تکثیر (پی رایت)؛ با استفاده از آیت الله وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، س ۵۲۰؛ **أجوبة الاستفتاءات**، آیت الله خامنه ای، ص ۲۹۸، س ۱۳۴۲.

جواب: اگر معلوم است که این کار مورد رضایت صاحب اصلی فیلم نیست، جایز نمی باشد.^۱

در پایان این فصل یادآوری این نکته لازم است؛ همانگونه که دوست داریم به مالکیت و حقوق ما تجاوز نشود به مالکیت دیگران تجاوز نکنیم و از آثار و تألیفات دیگران بدون اجازه آنها استفاده نکنیم. باید سعی شود فرهنگ احترام گذاشتن به حقوق دیگران را در جامعه مستحکم کنیم.

امیرالمومنین علی به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمودند: «پسرم! نفس خود را میزان بین خود و دیگران قرار بده، بنابراین آنچه را که برای خود دوست داری برای دیگران هم دوست بدار، و هر چه را برای خود نمی خواهی برای دیگران هم نخواه، به کسی ستم مکن چنانکه دوست داری به تو ستم نشود، و نیکی کن چنانکه علاقه داری به تو نیکی شود».^۲

۱. **استفتاءات**، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۶، س ۴۱۰۶.
۲. يَا بَنِيَّ اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ فَأَخِيبْ لِعَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ اكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا وَ لَا تَظْلِمْ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَ أَحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۳۱، ص ۳۹۷؛ ترجمه انصاریان، ص ۲۶۹).

فصل دوم

بازی های رایانه ای

یکی از نیازهای انسان، بازی و سرگرمی سالم است که ادیان الهی مخصوصاً اسلام آن را تأیید کرده و راه کارهایی را برای آن بیان کرده اند. طراحان و سازندگان بازی ها با توجه به این نیاز بشر، در صدد برآمدند که شکل بازی های سنتی را تغییر داده و بازی های رایانه ای را طراحی کنند (گرچه با اهداف خاصی هستند).

بازی های رایانه ای در بین جوامع بشری در حال گسترش است و روز به روز جایگاه بهتری در بین کاربران پیدا می کند. این بازی ها هم دارای نکات مثبت و مفید هستند و هم جنبه های منفی و مخرب در آنها وجود دارد. اگر این بازی ها بدون توجه به آسیب ها و خطرات مورد استفاده قرار بگیرند منجر به بروز مشکلاتی می شود که در بعضی موارد قابل جبران نیست.

نگارنده در این فصل در صدد بیان نکاتی درباره بازی‌های رایانه‌ای است که غالباً مورد غفلت والدین و کاربران قرار می‌گیرد. در کشور ما کاربران بازی‌های رایانه‌ای حدوداً ۲۰ میلیون نفر هستند که روزی دو ساعت بازی می‌کنند.^۱ این آمار ما را متوجه می‌کند که بازی‌های رایانه‌ای در ایران جایگاه خاصی پیدا کرده است؛ لذا به اختصار برخی از اهداف، آسیب‌ها و احکام این موضوع مطرح می‌شود.

برخی از اهداف بازی‌های رایانه‌ای غربی

خیلی از افراد فکر می‌کنند بازی‌های رایانه‌ای فقط برای سرگرمی ساخته می‌شوند و سازندگان آن هیچ انگیزه و هدف دیگری ندارند؛ در حالیکه بر اساس نظر کارشناسان، این بازی‌ها غیر از سرگرم کردن، اهداف پنهان دیگری نیز دارند که ما از آن غافل هستیم و ناخواسته در مسیر مقاصد سازندگان حرکت کرده و خیلی از باورها و عقائد آنها را می‌پذیریم.

آژانس پروژه‌های تحقیقاتی پیشرفته جاسوسی آمریکا (Iarpa) که یکی از قوی‌ترین بازوهای اجرا کننده طرح کنترل ذهن موسوم به پروژه «مونارش» است تحت عنوان پروژه «سیریوس»، برای کاهش خطاهای تحلیل و حل مشکلات اطلاعاتی خود، اقدام به ساخت بازی رایانه‌ای با اهداف واقعی می‌کند. این آژانس با این عنوان که «ما بدون بازی‌های رایانه‌ای نابودیم» اعلام کرد: بازی‌های رایانه‌ای (که برای اهداف آموزشی، درمانی و یا دیگر اهداف واقعی «کنترل فکر» ساخته شده اند) می‌توانند برای

۱. مینایی (رئیس بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای)، ۱۳۹۳/۱۱/۴، خبر ۲۰:۳۰.

بیان و کاهش جهت‌گیری‌های شناختی، ساز و کاری مناسب ارائه دهند.^۱ بعضی از اهدافی که در جنگ نرم، سازندگان بازی‌های رایانه‌ای دنبال می‌کنند، عبارتند از:

۱. تخریب چهره مقدس اسلام

در بسیاری از بازی‌های رایانه‌ای، هدف اصلی طراحان و سازندگان این است که ادیان الهی مخصوصاً اسلام را نزد کاربران، با چهره‌ای تنفر آمیز معرفی و کاربر را نسبت به آن بدبین کنند. در مقابل، سبک زندگی غربی را خیلی زیرکانه و هوشمندانه در ذهن مخاطب القاء می‌کنند.

در این بازی‌ها، از نمادها و تصاویر اسلامی مخصوصاً نمادهای مذهب شیعه زیاد استفاده می‌شود. طراحان این بازی‌ها با ظرافت و زیرکی زیاد این تصاویر را در لایه لای بازی قرار می‌دهند.^۲

۲. القاء ناجی بودن آمریکا

در برخی از بازی‌ها، مسلمانان تروریسم معرفی می‌شوند ولی شخصی که مشکلات جوامع بشری را حل می‌کند از کشورهای انگلیسی زبان مخصوصاً آمریکا معرفی می‌شود.

در این گونه بازی‌ها معمولاً کشورهایی که همفکر و همسوی با آمریکا نیستند، تروریسم و محوریت شرارت معرفی می‌شوند ولی آمریکا را به عنوان ناجی القاء می‌کنند.^۳

۱. www.islammovie.ir، مقاله «فراماسوئری در صنعت بازی‌ها».

۲. بازی‌های «Persian gulf inferno»، «Assassin's Creed»، «Prince of Persia».

۳. بازی‌های «Resident Evil5»، «Batman»، «Spider-Man»، «The game»، «James Bond007» و

۳. ترویج سبک زندگی غربی

برخی از بازی‌های رایانه‌ای با عنوان «سبک زندگی» معرفی می‌شوند. در این بازی‌ها، سازندگان با ظرافت کامل سبک زندگی غربی را ترویج و آن را برای بشریت زندگی ایده آل معرفی می‌کنند.

در بازی‌های سبک زندگی، فرهنگ مصرف‌گرایی، آزادی‌های جنسی، روابط خارج از اخلاق و... ترویج می‌شود. کاربر بعد از مدتی ناخواسته آنها را پذیرفته و آن را در زندگی شخصی خود اجرا می‌کند.^۱

۴. تحریک شهوات و مسائل جنسی

یکی از اهداف مهم در بازی‌های رایانه‌ای غربی، به ابتذال کشیدن جوامع بشری است. در این بازی‌ها مسائل شهوانی و جنسی به همراه تصاویر مبتذل و مستهجن به نمایش گذاشته می‌شوند و کاربران را به سوی انحرافات اخلاقی می‌کشانند.

در غالب بازی‌های رایانه‌ای غربی، از شخصیت‌های زنانه استفاده می‌کنند که متأسفانه پوشش نامناسبی دارند و قوای جنسی کاربران را تحریک می‌کند. ادامه این بازی‌ها باعث بلوغ زودرس شده و مشکلات فراوانی را برای کاربران ایجاد می‌کند که اگر والدین دقت نداشته باشند ممکن است به گناهان جنسی آلود شوند.

۱. به عنوان نمونه می‌توان بازی «سیمز» (sims) را نام برد که تمام ارزش‌های اخلاقی و انسانی را زیر پا گذاشته و کاربر را به انحطاط اخلاقی و انحراف جنسی می‌کشاند.

بازی‌های نامناسب

در این قسمت برخی از بازی‌های رایانه‌ای نامناسب^۱ را ذکر می‌کنیم تا والدین محترم این‌گونه بازی‌ها را برای فرزندانشان خریداری نکنند.

کانتر

در این بازی^۲ شما برای مبارزه با تروریسم باید به کشورهای مختلفی بروید. مکان‌های درگیری، نقش به نقوش اسلامی هستند و تروریست‌ها با چهره مسلمانان به نمایش درآمده است. محل وقوع ماجرا مانند بسیاری از بازی‌ها، خاورمیانه و کشورهای عربی-اسلامی منطقه است و شما نمادها و نشانه‌هایی دال بر مسلمان بودن تروریست‌ها می‌بینید؛ ساختمان‌هایی با معماری عربی اسلامی، مساجد، مناره‌ها و گنبد‌ها و نهایتاً افرادی که می‌بایست با آنان مبارزه کرد، دارای محاسن و پیشانی بند قرمز هستند. حتی تصاویری که پس از کشته شدن آنان نمایش داده می‌شود تداعی کننده همان تصاویری است که ما از لحظه شهادت رزمندگان دیده‌ایم. جالب‌تر اینکه شما می‌توانید به عنوان پلیس ضد ترور از کشورهای مختلفی، از جمله رژیم صهیونیستی وارد عمل شوید. در تمام بازی‌هایی که مسلمانان را تروریست نشان می‌دهند، نوک پیکان به سمت ایران نشانه رفته است {یعنی، ایران} یا تروریست و یا حامی تروریست جهانی معرفی می‌شود.^۳

۱. ر.ک: www.tebyan.net، مقاله «اسامی ۲۶ بازی رایانه‌ای نامناسب».

۲. این بازی یکی از پرطرفدارترین بازی‌های دنیاست. محبوبیت این بازی اکشن و هیجانی به حدی است که سازمان «WCG: World Cyber Games» که به برگزاری مسابقات بازی‌های کامپیوتری در دنیا می‌پردازد آن را در رأس بازی‌های خود قرار داده است. (www.old.mouood.org، ماهنامه موعود، ۳. همان. ۸۷).

سیمز

در این بازی^۱ شما ابتدا باید جنس، نژاد، رنگ و ... را انتخاب کرده و پس از انتخاب علایق خود، بازی را در شهر خیالی (sims) آغاز نمایید.

این بازی که با هدف ترویج زندگی بر مبنای اقتصاد سرمایه‌داری ساخته شده است عقاید و فرهنگ کشورهای جهان سوم بخصوص مسلمانان را نشانه رفته است. در این بازی شخص ابتدا باید برای خود شغلی پیدا کرده و کسب درآمدی داشته باشد. سپس با توجه به درآمد خود خانه و لوازم مورد نیاز زندگی خویش را تهیه نماید.

در مراحل بعدی بازی شما باید با جنس مخالف خود ارتباط دوستی برقرار نموده که پس از این ارتباط باید رابطه جنسی با دوست خود داشته باشید. اما سازنده بازی تنها به این گونه رابطه اکتفا نکرده و پس از گذراندن مراحل بازی از شما می‌خواهد که با چندین جنس مخالف خود رابطه جنسی برقرار نمایید.

در این بازی سازندگان آن می‌خواهند لذت‌های زودگذر و مادی را یکی پس از دیگری در مراحل مختلف بازی به بازیکن معرفی نمایند. پس از ساعت‌ها بازی و گذراندن مراحل بازی، شخص با هم جنس خود ارتباط جنسی برقرار می‌کند.

۱. «سیمز» محصول شرکت (Electronic Arts) است. این شرکت یکی از چند شرکت برتر ناشر بازی در دنیاست. اهمیت بازی سیمز تا حدی است که این شرکت یکی از چند استودیوی بازی‌سازی خود (استودیوی سیمز واقع در ایالت کالیفرنیا) را به طور کامل به ساخت بازی سیمز اختصاص داده است. مجموعه بازی سیمز تا سال (۲۰۱۱م) با فروش ۱۵۰ میلیون نسخه در جهان، پرفروشترین بازی در تاریخ بازی‌های رایانه‌ای شد. همچنین این بازی ۵ بار در رکوردهای گینس به ثبت رسیده است. www.cyberpolice.ir، مقاله «سیمز در مقابل بنیان خانواده»

سازندگان این بازی می‌خواهند به بازیکن بگویند که یکی از بهترین لذت‌های (مادی) موجود در دنیا همجنس‌گرایی می‌باشد. در این بازی انواع روابط به سبک غربی شکل می‌گیرد که بر خلاف عقاید و فرهنگ کشور اسلامی ما می‌باشد و روابط افسارگسیخته غربی ترویج داده می‌شود و شخص به راحتی می‌تواند در دنیای مجازی که بر اساس معیارهای غربی ساخته شده است، زندگی کند.

یکی از این اهداف این بازی مشروعیت {دادن به} همجنس‌گرایی است. این مشروعیت به نحوی است که دو همجنس علاوه بر این که می‌توانند با هم ارتباط داشته و هم‌خانه شوند، قادرند به طور رسمی با هم ازدواج کنند که مشروعیت بخشیدن به همجنس‌گرایی به دلیل طبیعی نمایاندن همجنس‌گرایی، دری به سوی انحراف‌های جنسی دیگر و عمومی‌تر شدن آن در جامعه است و موجب از هم پاشیدگی هر چه بیش‌تر نظام خانواده‌ی سنتی و شکل‌گیری هر چه بیش‌تر خانواده‌های همجنس خواهد شد.

در این بازی، هیچ نوع عبادتگاهی در سطح شهر و نیز هیچ گونه عملی مبنی بر انجام عبادت و دعا وجود ندارد، بلکه موضوعاتی که دین به آن اهتمام دارد هم چون مرگ، روح و زندگی پس از مرگ در بازی به شوخی گرفته شده و جنبه‌ی دنیوی پیدا کرده‌اند. به عنوان مثال در شرایطی خاص شخصیت مجازی می‌تواند به صورت روح، سهل‌تر از قبل به زندگی خود در فضای سیمز ادامه دهد و یا فرشته‌ی مرگ می‌تواند در شرایطی خاص با شخصیت مجازی ارتباط جنسی داشته باشد و پدر شود.

سازندگان بازی برای شخصیت اصلی نقش و هدفی را از قبل طراحی نموده‌اند و بازیکن بدون آگاهی از این اهداف در قالب این نقش‌ها بازی را شروع می‌کند؛ هدف در حین بازی به بازیکن القا می‌شود و خشونت، ترس، وحشت، مسائل جنسی و هرزگی در زمان بازی بر ناخودآگاه انسان که به شدت فعال است، تأثیر مستقیم می‌گذارد و بازیکن را به طرف مطلوب سازندگان غربی سوق می‌دهد. به گفته روان‌شناسان در این بازی‌ها خشونت و مسائل جنسی از قالب فردی خارج شده، تبدیل به یک هنجار گروهی می‌شود و در ذهن بازیکنان آهسته آهسته به یک خورده فرهنگ تبدیل می‌شود و چون این نگاه با نگاه اجتماعی واقعی در تعارض می‌باشد، فرد دچار اصطکاکات فرهنگی اجتماعی می‌شود.^۱

توهین به مقدسات در بازی‌های رایانه‌ای غربی

دشمنان اسلام و ایران برای اینکه چهره نورانی اسلام و ایران را در ذهن کاربران بازی‌های رایانه‌ای خراب کنند، به صورت ظریف و هوشمندانه‌ای به مقدسات دینی مسلمانان توهین می‌کنند که کاربران غالباً از آنها آگاه نیستند ولی به صورت ناخودآگاه در ذهن آنها نقش می‌بندد و تأثیرات منفی خودش را در روح و روان افراد به جای می‌گذارد.

در اینجا به اختصار به برخی از توهین‌هایی که در بازی‌های رایانه‌ای وجود دارد اشاره می‌شود:

۱. همان، مقاله «سیمز در مقابل بنیان خانواده».

جسم داشتن خدای متعال و ناتوانی او در اداره امور،^۱ هم‌درجه بودن شیطان با فرشتگان،^۲ مسخره کردن بهشت و جهنم،^۳ بی‌احترامی به مکان‌های مقدس و متبرک،^۴ بی‌احترامی به قرآن^۵ و

۱. یکی از مواردی که در برخی از بازی‌های رایانه‌ای به شدت مورد هجوم قرار می‌گیرد، موضوع خداوند و ناتوان نشان دادن اوست. در چندین بازی مختلف، خداوند به شکلی مادی توصیف شده، عاری از خطا نیست و حتی توان لازم برای رسیدگی به امور بندگان خود را ندارد! به عنوان نمونه می‌توان به بازی‌های «Black White» و «Metatron El Shaddai: Ascension of the» اشاره نمود.

(www.vgpostmortem، مقاله «توهین‌هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند»)

۲. در بازی «El Shaddai: Ascension of the Metatron»؛ فرشتگان سقوط کرده در زمین فساد به‌پا کرده‌اند و با ایجاد لایه‌ای از غبار، مانع کنترل خداوند بر بشر شده‌اند. خداوند هم برای تنبیه آن‌ها با مشاوری شیطان (Lucifer) وجود El در انتهای این نام به دلیل قرار دادن شیطان در زمره فرشتگان است. به همین دلیل هم برای او نامی همانند فرشتگان مقرب انتخاب شده است. مانند: Gabriel, Michael و ...، ادریس نبی (که به ایناک «Enoch» معروف است) را راهی مأموریتی می‌نماید تا فرشتگان خطا کار را برای تنبیه به عرش بازگرداند. در این میان، شیطان لحظه به لحظه مأموریت ادریس را از طریق تلفن همراه! به خداوند گزارش می‌دهد و او را در جریان وقایع قرار می‌دهد. (همان)

۳. در بازی «Dante's Inferno» که برداشتی از کتاب کفرآمیز دانته آلیگیری است، شخصیت دانتی برای نجات روح معشوقه‌اش سفری به برزخ، دوزخ و بهشت آغاز می‌کند و در این راه با موجودات جهنمی درگیر می‌شود. در این بازی جهنم مکانی مادی توصیف می‌شود و بازیکن با قرار گرفتن در نقش دانتی باید با موجودات شرور جهنم که قصد نگهداری او در این مکان را دارند، درگیر شود و پس از نابودی آن‌ها!! راه خود را به سمت بهشت هموار کند. (همان)

۴. در یکی از مراحل بازی پرطرفدار پرندگان خشمگین (انگری بردز: Angry Birds)، بازیکن باید به خوک‌هایی که درون مسجد پناه گرفته‌اند، حمله کند و آن‌ها را نابود سازد! (همان)

به گزارش «شیعه نیوز» یک بازی رایانه‌ای با عنوان «شیطان ساکن» توسط طراحان ژاپنی منتشر شده است. از ویژگی‌های بارز این بازی توهین به دین اسلام و به‌ویژه قرآن، کعبه و مسجد نبوی است. در این بازی برای صعود به مرحله بالاتر باید نسخه‌های شریف قرآن بر زمین انداخته شود، به سوی آن تیراندازی گردد و سپس کاربر باید بر روی این نسخه‌ها پا بگذارد و از روی آن عبور کند. (www.SHIA-NEWS.COM، مقاله «توهین به مقدسات مسلم اسلام در یک بازی رایانه‌ای ژاپنی»)

۵. در اولین نسخه بازی «LittleBigPlanet» تومانی دیاباته (Toumani Diabate) خواننده آفریقایی عرب‌زبان، با آهنگ و موسیقی آیه (۵۷) سوره عنکبوت «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ»؛ «هر انسانی مرگ را می‌چشد، سپس شما به سوی ما بازگردانده می‌شوید» را می‌خواند. این در حالی است

مدت با رایانه است. پوست فرد در معرض مداوم اشعه‌هایی قرار می‌گیرد که از صفحه رایانه پخش می‌شود. ایجاد تهوع و سرگیجه خصوصاً در کودکان و نوجوانانی که زمینه صرع دارند، از دیگر عوارض بازی‌های رایانه‌ای است.^۱

۲. چاقی^۲

۳. بلوغ زودرس

یکی از مهم‌ترین عوامل «بلوغ زودرس»^۳ تصاویر و صحنه‌های جنسی و تحریک کننده می‌باشد که متأسفانه بازی‌های رایانه‌ای غربی دارای چنین تصاویر مستهجن و مبتذلی هستند. مداومت بر این بازی‌ها نیروی جنسی افراد را تحریک می‌کند که در نتیجه، شخص قبل از سن لازم، به بلوغ جنسی می‌رسد که ممکن است باعث انحرافات اخلاقی و جنسی شود.

۴. متزلزل شدن روابط خانواده

پیشرفت تکنولوژی سبب دور شدن اعضای خانواده از یکدیگر می‌شود. به طوری که هر یک از افراد خانواده به خاطر مشغول بودن به تماشای تلویزیون یا درگیر بودن با رایانه و اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای، کمتر وقت می‌کنند با یکدیگر بنشینند و صحبت کنند در نتیجه منجر به سرد شدن روابط بین والدین و فرزندان می‌شود، به گونه‌ای که آنان کمتر حوصله یکدیگر را دارند.^۴

۱. مقاله www.tebyan.net، «اثر بازی‌های رایانه‌ای بر کودکان و نوجوانان».

۲. رجوع شود به «بخش اول، فصل سوم».

۳. ظاهر شدن علائم بلوغ از نظر فیزیکی و هورمونی در دختران قبل از ۸ سالگی و در پسران قبل از

۹ سالگی، بلوغ زودرس نامیده می‌شود. (www.jahannews.com)، مقاله «بلوغ زودرس چیست».

۴. www.ejtema.ch1.iribtv.ir، مقاله «تأثیرات منفی اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای».

اهل بیت علیهم‌السلام^۱ و تروریسم و خشن نشان دادن مسلمانان مخصوصاً شیعیان^۲ و

ضرر بازی‌های رایانه‌ای

۱. مشکلات جسمانی

چشمان فرد به دلیل خیره شدن مداوم به صفحه رایانه به شدت تحت فشار نور قرار می‌گیرد و دچار عوارض می‌گردد. نوجوانان چنان غرق بازی می‌شوند که توجه نمی‌کنند تا چه حد از لحاظ بینایی و ذهنی بر خود فشار می‌آورند. کودک در یک وضعیت ثابت تا ساعت‌ها می‌نشیند، ستون فقرات و استخوان بندی او دچار مشکل می‌شود. همچنین احساس سوزش و سفت شدن گردن، کتف‌ها و میچ دست از دیگر عوارض کار نسبتاً ثابت و طولانی

☞ که خواندن آیات قرآن با ساز و به صورت آهنگین، حرام و گناه است. (www.vgpostmortem.ir)، مقاله «توهین‌هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند»

۱. بازی «شاهزاده ایران: Prince of Persia»؛ نام دو جن که شاهزاده را راهنمایی و یاری می‌کنند «زهره و راضیه» است که از القاب حضرت زهرا علیها‌السلام می‌باشد. نکته قابل توجه این است که چهره «زهره» در این بازی درخشان است که متناسب با ترجمه لغوی زهره که به معنای درخشان است می‌باشد. (همان).

در بازی «Assassin's Creed» از نام مبارک علی علیه‌السلام به مراتب استفاده شده است؛ حتی جمله «علی باپها» که قسمتی از حدیث معروف «انا مدینه العلم و علی بابها» است در مراحل مختلف برخی از بازی‌ها آورده شده است. (همان)

۲. مانند بازی‌های:

الف: Resident Evil: که در اتاق شکنجه، شبیه درب مسجدالنبی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌باشد یا در اتاق یکی از رؤسای تروریسم چند جلد قرآن وجود دارد که نشان می‌دهد تروریست‌ها مسلمان هستند.

ب: Counter Strike: تروریست‌ها شبیه مسلمانان نشان داده می‌شوند.

ج: در بازی «جنگ‌های صلیبی؛ StrongHold Crusader» شخصی به نام خلیفه (که دارای عمامه مشکی است) کشورش را با خشونت و با استفاده از ابزار شکنجه اداره می‌کند که نشان می‌دهد مسلمانان خشونت طلب هستند و دارای منطقی نیستند. (همان)

۵. منزوی شدن

کودکانی که به طور مداوم با این بازی‌ها درگیرند درونگرا می‌شوند، در جامعه، منزوی و در برقراری ارتباط اجتماعی با دیگران ناتوان می‌گردند. روحیه انزوا طلبی باعث می‌شود که کودک از گروه همسالان جدا شود که سرآغازی برای بروز ناهنجاری‌های دیگر است.

مادری می‌گوید: فرزندم به بازی‌های رایانه‌ای معتاد شده است. او هر روز خود را به صفحه تلویزیون می‌رساند و از دنیای بیرون به کلی بی‌خبر است، حتی متوجه رفت و آمد میهمانان نمی‌شود. و همیشه بعد از دست کشیدن از این برنامه با سر درد و کسالت مواجه می‌شود.^۱

۶. خشونت طلبی

مهم‌ترین مشخصه بازی‌های رایانه‌ای حالت جنگی اکثر آنهاست و فرد باید برای رسیدن به مرحله بعدی بازی با نیروهای به اصطلاح دشمن بجنگد، استمرار چنین بازی‌هایی کودک را پرخاشگر و ستیزه‌جو بار می‌آورد.

«خشونت» مهم‌ترین محرکه‌ای است که در طراحی جدیدترین و جذاب‌ترین بازی‌های کامپیوتری به حد افراط از آن استفاده می‌شود، چهره‌های معروف هالیوود که در فرهنگ ما انسان‌های ضد ارزش و غیراخلاقی هستند، در این بازی‌ها به صورت قهرمان‌های شکست ناپذیر جلوه‌نمایی می‌کنند.^۲

مشاهده حوادث خشونت آمیز از تلویزیون (و بازی‌ها) سطح هیجان

۱. www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی‌های رایانه‌ای بر کودکان و نوجوانان».

۲. همان.

کودک را نیز بالا می‌برد و در نتیجه موجب بروز افکار و احساسات پرخاشگرانه‌ی بی‌اساسی نسبت به اطرافیان خود می‌شود. تماشای خشونت ممکن است بر باورها و ارزش‌های کودک هم تاثیر گذارد. برای مثال کودک این باور را پیدا کند که در تعارضات با دیگران، خشونت روش مناسبی برای حل این اختلافات می‌باشد و به ذهنیتی می‌رسد که خشونت را در این تعارضات پذیرفتنی دانسته و در تعامل با همسالان خود به پرخاشگری دست می‌زند.^۱ کارشناسان پلیس فتا معتقدند: { چون } بیشتر بازی‌های رایانه‌ای توسط بیگانگان تولید و به سراسر جهان فرستاده می‌شود، همواره قشر جوان و نوجوان را به سمت خشونت موجود در بازی‌ها سوق داده که البته این خشونت‌ها خود را در دنیای واقعی نیز نشان می‌دهد. تاثیر این بازی‌ها تا جایی است که قاتل نروژی که دست به قتل عام در این کشور زد، از همین بازی‌های خشن رایانه‌ای الگو گرفته بود.^۲

بنا به اعلام رسانه‌های آمریکایی، جوان^۳ بیست ساله‌ای که بیست و شش نفر را در مدرسه ابتدایی سندی هوک نیوتاون به رگبار بست، غالباً به بازی‌های رایانه‌ای خشن می‌پرداخت.^۴

۷. اُفت تحصیلی

به دلیل جذابیت بالایی که این بازی‌ها دارد، بچه‌ها وقت و انرژی زیادی را صرف بازی با آن می‌کنند، حتی بعضی از کودکان صبح، زودتر از وقت

۱. www.gerdab.ir، مقاله «نگرشی تحلیلی بر تأثیرات متقابل رسانه و پیام».

۲. www.Cyber Police.ir، مقاله «قاتل نروژی از بازی‌های رایانه‌ای الگو گرفته بود».

۳. آدام لانزا.

۴. www.gerdab.ir، مقاله «رابطه بازی‌های پرخشونت رایانه‌ای و کشتارهای آمریکا».

بازی‌های تصویری خلاق که کودکان باید به وسیله آنها، معماهایی را حل کنند، بیش از بازی‌های دیگر مورد توجه قرار دهید.^۱

۶. بازی‌های ایرانی را به فرزندان معرفی کرده و آنها را مطابق و متناسب با سن فرزندان انتخاب کنید و حتماً فرهنگ صحیح استفاده از آن را به آنها گوشزد کنید.^۲

قانون بازی‌های رایانه‌ای

فروش بازی‌های رایانه‌ای که دارای محتوای مجرمانه^۳ هستند جرم است و مجازات دارد.^۴

سوالات فقهی بازی‌های رایانه‌ای

سؤال: آیا خرید و فروش بازی‌های کامپیوتری که دارای صحنه‌های مبتذل هستند، جایز است؟

جواب: جایز نیست، همچنین نگاه کردن به چنین تصاویری حرام و از مصادیق اشاعه فحشاء محسوب می‌شود و لازم است به طور جدی از انجام آن اجتناب شود.^۵

۱. www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی‌های رایانه‌ای بر کودکان و نوجوانان».

۲. www.Cyber Police.ir، مقاله «استفاده زیاد از اینترنت باعث افسردگی می‌شود».

۳. دارای صحنه‌های مستهجن باشند یا اعتقادات اسلام را زیر سوال ببرند یا شبهات و افکار انحرافی را در ذهن کاربر ایجاد بکنند یا ...

۴. www.internet.ir، فهرست مصادیق محتوای مجرمانه، محتوا مجرمانه مربوط به امور سمعی و بصری و مالکیت معنوی.

۵. استفتاء پیامکی از دفتر آیت‌الله سیستانی، آیت‌الله مکارم، ۱۳۹۳/۳/۱۰؛ آیت‌الله خامنه‌ای، آیت‌الله صافی گلپایگانی، آیت‌الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۲/۱۰.

معمول بیدار می‌شوند تا قبل از مدرسه کمی بازی کنند و وقت‌های تلف شده را هم بدین صورت جبران می‌کنند.

یکی از والدین می‌گوید: در سال گذشته پسرم بهترین نمرات را داشت اما از وقتی که برایش رایانه خریده‌ایم روزی ۲ الی ۳ ساعت وقت خود را صرف بازی می‌کند و از لحاظ تحصیلی اُفت پیدا کرده است.^۱

توصیه‌هایی درباره بازی‌های رایانه‌ای

۱. اگر در عنوان و عکس‌های روی بسته بندی بازی‌های رایانه‌ای موارد خشونت و موضوعات جنسی وجود دارد، از خرید آنها خودداری کنیم.^۲

۲. قبل از خرید بازی برای فرزندان در صورت امکان آن را به گونه‌ای تهیه کنید و به طور خصوصی به تماشای آن پردازید تا بتوانید شخصاً نسبت به خرید آن تصمیم درستی بگیرید.^۳

۳. زمان بازی رایانه‌ای را محدود کنید. (توصیه می‌شود بیش از یک ساعت در روز نباشد).^۴

۴. لازم است والدین به همان اندازه که در خصوص (تماشای) تلویزیون آگاهی و هشدار می‌دهند، در مورد بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای نیز این هشدار را اعمال نمایند.^۵

۵. اگر چنانچه قرار است از بازی‌های کامپیوتری استفاده کنید، بهتر است

۱. www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی‌های رایانه‌ای بر کودکان و نوجوانان».

۲. www.ircg.ir، مقاله «نقش نظارتی والدین بر بازی‌های رایانه‌ای».

۳. همان.

۴. همان.

۵. همان.

سؤال: آیا بازی با آلات قمار مانند پاسور و تخته نرد و ... از طریق کامپیوتر با خود کامپیوتر جایز است؟

جواب: اگر با آلات قمار و شرط بندی (برد و باخت) باشد، حرام است.^۱

سؤال: آیا بازی با آلات قمار مانند پاسور و تخته نرد و ... از طریق کامپیوتر با شخص دیگری، جایز است؟

جواب: اگر با آلات قمار و شرط بندی (برد و باخت) باشد، حرام است.^۲

سؤال: بنده مغازه بازی های رایانه ای دارم. بعضی از افراد با همدیگر بازی می کنند و طبق قرار خودشان فرد بازنده هزینه بازی را پرداخت می نماید، آیا گرفتن این پول برای من اشکال دارد؟ و اگر این پول دارای اشکال است، مبلغی را که طی این مدت با جهل به مسئله دریافت کرده ام و با دیگر درآمدها مخلوط شده است، حکم شرعی آن چگونه است؟

جواب: پول گرفتن حرام است^۳ و باید به مقداری که یقین دارید به صاحبانش برسانید و اگر آنها را نمی شناسید از طرف صاحبانش در راه خدا صدقه دهید و چنان چه نه مقدار و نه صاحبش معلوم است، با دادن خمس آن اموال پاک می شود.^۴

۱. استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۴، ص ۵۵۴؛ جامع الاحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج ۱، ص ۳۰۳؛ ۱۰۴۳؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۱۲/۱۲.

۲. اجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص ۲۴۷؛ ۱۱۲۴؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۴، ص ۵۵۴؛ ۶۴۴۴؛ جامع الاحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج ۱، ص ۳۰۳؛ ۱۰۴۳؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۱۲/۱۲.

۳. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۹۳/۷/۱.

۴. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، احکام اصناف و مشاغل.

سؤال: اگر صاحب مغازه بازی های رایانه ای^۱ بازی هایی که در آنها به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می شود را در اختیار افراد قرار بدهد، آیا پول دریافتی برای آنها حلال است؟

جواب: درآمد به دست آمده حلال نیست.^۲

سؤال: آیا خرید و فروش بازی های رایانه ای که در آنها به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می کنند، جایز است؟

جواب: جایز نیست.^۳

سؤال: اگر شخصی علم داشته باشد که در بازی های رایانه ای به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین و بی احترامی می شود، آیا جایز است در آن بازی ها شرکت کند؟

جواب: بازی کردن جایز نیست^۴ و باید از انتشار آن خودداری شده و فوراً از روی سیستم پاک شوند. به دیگران هم اطلاع رسانی کنید که بازی نکنند و علاوه بر حرام بودن و گناه، تأثیرات نامطلوب و مخربی بر افکار و عقائد و روح انسان دارند.^۵

سؤال: آیا نگهداری بازی های رایانه ای که در آن به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می شود در رایانه یا مغازه جایز است؟

۱. گیم نت.

۲. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۹/۳.

۳. همان، ۱۳۹۳/۸/۲۶؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی، ۱۳۹۳/۹/۳.

۴. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۸/۲۸.

۵. استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، ۱۳۹۳/۸/۲۸.

جواب: جایز نیست و باید آنها را از بین برد.^۱

سؤال: آیا باید افرادی را که مشغول بازی های رایانه ای هستند و در آنها به مقدسات مسلمانان توهین و جسارت می شود نهی از منکر کنیم؟

جواب: در صورتی که شرایط نهی از منکر وجود داشته باشد واجب است که نهی از منکر انجام شود.^۲

سؤال: آیا بازی «کلش آو کلنز» جایز است؟

جواب: اگر دارای تصاویر مبتذل و محتوای حرام و مفسده دار نباشد^۳ و قانون آن را ممنوع نکرده باشد،^۴ اشکال ندارد.^۵

سؤال: آیا خرید و فروش اکانت^۶ بازی های آنلاین مانند کلش آو کلنز جایز است؟

جواب: خرید و فروش اکانت جایز نیست.^۷

۱. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۹/۱.

آیت الله سیستانی: «در صورتی که مصلحتی در نگهداری نباشد و احتمال استفاده نامشروع وجود داشته باشد، باید از بین برود» (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۹/۲).

آیت الله شبیری زنجانی: «اگر نگهداری مستلزم استفاده حرام یا تأیید منکر نباشد، اشکال ندارد» (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۹/۲).

۲. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۹/۸.

۳. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، ۱۳۹۴/۶/۸؛ آیت الله صافی گلپایگانی، ۱۳۹۴/۶/۹.

۴. استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، ۱۳۹۴/۶/۸.

۵. آیت الله شبیری زنجانی: اگر اعتباری که برنده به دست می آورد، قابل خرید و فروش باشد (ولو برنده نخواهد آن را بفروشد) بازی مذکور حرام است. (www.zanjani.net، استفتانات، س ۳۶۸)

۶. شخصی برخی از مراحل بازی آنلاین را تمام کرده و این امتیاز را می فروشد تا خریدار از همین مرحله ادامه دهد و از مراحل قبلی شروع نکند.

۷. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، بازی های کامپیوتری؛ آیت الله مکارم: ❏

سؤال: آیا فروختن یک اکانت مثلاً اکانت بازی «کلش آو کلنز» به چند نفر

اشکال دارد؟ آیا پول دریافتی حلال است؟

جواب: فروش یک اکانت به چند نفر حرام است و پول دریافتی حلال نیست و باید به صاحبانش برگردانده شود.^۱

❏ www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتانات، ورزش، بازی های کامپیوتری؛ آیت الله شبیری زنجانی:

www.zanjani.net، استفتانات، س ۳۶۸؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۴/۲/۱۳.

آیت الله خامنه ای: جایز است ولی اگر قانونی در این زمینه وجود دارد، باید رعایت شود. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۴/۲/۱۵).

۱. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: ۲۱۳۹۱)، آیت الله خامنه ای، آیت الله صافی گلپایگانی، آیت الله جوادی آملی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۴/۶/۱۸.

فصل سوم

موسیقی

موسیقی از دیرباز تاکنون در بین جوامع بشری مورد توجه بوده است^۱ حتی بعضی از افراد به آن عادت کرده و نمی توانند از آن جدا شوند. یکی از استفاده‌های رایانه و اینترنت، شنیدن یا دیدن مجالس موسیقی است که دین اسلام برای آن، احکام و آداب خاصی را بیان کرده است. در این جا، تعریف فقهی و برخی از ضررهای موسیقی به اختصار ارائه می‌شود تا خوانندگان محترم با شناخت بهتری با این مسئله برخورد کنند و از آسیب‌های جدی آن در امان بمانند.

تعریف موسیقی حرام

هر نوع خوانندگی و نوازندگی که انسان را از خداوند متعال و معنویات و فضائل اخلاقی دور نموده و به سمت بی بندوباری، بیهودگی

۱. موسیقی برای بسیاری از گروه‌ها و انجمن‌ها (مخصوصاً گروه‌های انحرافی مانند شیطان پرستان و ...) جزء ضروری و جداناپذیر حساب می‌شود و متأسفانه بعضی از افراد فقط به خاطر موسیقی خاص این گروه‌ها به آنها ملحق شده و منحرف می‌شوند.

گزارش‌هایی که در روزنامه‌های خارجی آمده می‌خوانیم در مجلسی که گروهی از دختران و پسران بودند، آهنگ خاصی از غناء در آنجا اجرا شد آن چنان هیجانی به آنها دست داد که به یکدیگر حمله ور شدند و فجایع زیادی به بار آوردند که قلم از ذکر آن شرم دارد.^۱

امام صادق علیه السلام فرمودند: «غنا روح نفاق را در قلب پرورش می‌دهد»^۲ «روح نفاق» همان روح آلودگی به فساد و کناره‌گیری از تقوا و پرهیزکاری است. اگر در روایات آمده است «فرشتگان در خانه‌ای که غنا در آن است وارد نمی‌شوند»^۳ به خاطر همین آلودگی به فساد است، چرا که فرشتگان پاکند و طالب پاکیند، و از این محیط‌های آلوده بیزارند.^۴

ج: آثار زیانبار بر اعصاب

غنا و موسیقی، یکی از عوامل مهم تخدیر^۵ اعصاب است. به همین دلیل گاهی غنا و آهنگ‌های مخصوصی، چنان افراد را در نشئه فرو می‌برد، که حالتی شبیه به مستی به آنها دست می‌دهد، البته گاه به این مرحله نمی‌رسد اما در عین حال تخدیر خفیف ایجاد می‌کند. و به همین دلیل بسیاری از مفسد مواد مخدر در غنا وجود دارد، خواه تخدیر آن خفیف باشد یا شدید.^۶

برای این که بهتر متوجه شویم، موسیقی چه آسیب‌هایی بر جسم، اعصاب و روان انسان وارد می‌کند برخی از تأثیرات آن بر موسیقی دانان بزرگ دنیا را ذکر می‌کنیم که بر اثر موسیقی، عمر کوتاهی داشتند:

۱. همان، ص ۲۵.

۲. کافی، ج ۶، ص ۴۳۴، ح ۲۳.

۳. همان، ح ۱۵.

۴. تفسیر نمونه، ج ۱۷، ص ۲۵.

۵. سست کردن، بی‌حس کردن.

۶. همان، ص ۲۶.

و گناه و شهوترانی سوق دهد لهوی (مضل عن سیل الله) بوده و حرام می‌باشد.^۱

نکته مهم: گاه یک «آهنگ» هم خودش غنا و لهو و باطل است و هم محتوای آن، به این ترتیب که اشعار عشقی و فساد انگیز را با آهنگ‌های مطرب بخوانند، و گاه تنها «آهنگ»، غنا است، به این ترتیب که اشعار پر محتوی یا آیات قرآن و دعاء و مناجات را به آهنگی بخوانند که مناسب مجالس عیاشان و فاسدان است، در هر دو صورت حرام می‌باشد (دقت کنید).^۲

آسیب‌های موسیقی حرام

در اینجا به بعضی از آثار و آسیب‌های زیانبار موسیقی اشاره می‌شود:

الف: غفلت از یاد خدا

موسیقی به سبب جذابیتی که دارد آن چنان انسان را به خود مشغول می‌کند که او را از یاد خدای متعال، غافل و از انجام کارهای مهم باز می‌دارد.

ب: تشویق به فساد اخلاق

بسیاری از افراد تحت تاثیر آهنگ‌های غناء، راه تقوی و پرهیزکاری را رها کرده، و به شهوات و فساد روی می‌آورند. مجلس غناء معمولاً مرکز انواع مفسد است و آنچه به این مفسد دامن می‌زند همان غناء است. در بعضی از

۱. آیت الله خامنه‌ای: www.leader.ir، پرسش‌های متداول، مسائل فرهنگی و اجتماعی، ص ۴۵۶؛

استفتائات، امام خمینی، ج ۳، ص ۶۰۳، س ۱۰۷؛ تفسیر نمونه، آیت الله مکارم، ج ۱۷، ص ۲۳.

۲. تفسیر نمونه، ج ۱۷، ص ۲۳.

د: یکی از ابزار کار استعمار

استعمارگران جهان همیشه از بیداری مردم، مخصوصاً نسل جوان، وحشت داشته‌اند، به همین دلیل بخشی از برنامه‌های گسترده آنها برای ادامه استعمار، فرو بردن جامعه‌ها در غفلت و بی‌خبری و ناآگاهی و گسترش انواع سرگرمی‌های ناسالم است. یکی از مهمترین ابزار استعمار، توسعه غنا و موسیقی است که آنها برای تخدیر افکار مردم بر آن اصرار دارند، و به همین دلیل قسمت عمده وقت رادیوهای جهان را موسیقی تشکیل می‌دهد و از برنامه‌های عمده وسائل ارتباط جمعی، همین موضوع است.^۱

سوالات فقهی موسیقی

حکم کلی: خواندن و گوش دادن هر چیزی (اعم از شعر، نثر، قرآن، مداحی، اذان، سرود و...) به نحو غنایی (آهنگی که مناسب مجلس لهو و لعب و گناه باشد) حرام است (چه شاد باشد چه غمگین) و (چه در شخص تأثیر بگذارد یا نگذارد).^۲

سؤال: آیا موسیقی‌هایی که از صدا و سیما پخش می‌شود جایز است؟

جواب: موسیقی مطرب و مناسب با مجلس گناه، حرام است (اگر چه از صدا و سیما پخش شود).^۳

۱. «روبرت شومان آلمانی» به سبب اشتغال بیش از اندازه به موسیقی گرفتار بیماری‌هایی عصبی شد و وضع مزاجی‌اش مختل شد، و پس از مدتی قدرت تکلم را از دست داد و سرانجام قوه شنوایی او نیز مختل شد و با این وضع فلاکت بار در سن ۴۶ سالگی درگذشت.^۱

۲. «ماریا لیبران» زن خواننده معروفی که از شنیدن آواز او شنوندگان بیهوش می‌شدند و در سن ۲۷ سالگی هنگام خواندن موسیقی ناگهان بیهوش می‌شود و با سکت قلبی در مقابل چشمان تماشاچیان جان می‌دهد.^۲

۳. «موریس راول» از دوران کودکی علاقه زیادی به موسیقی داشت در سال (۱۹۳۳ م) به اختلالات عصبی گرفتار شد و سرانجام در سال (۱۹۳۷ م) با وضع دلخراش از دنیا رفت.^۳

۴. «ریشارد واگنر»، «شوپن»، «نیچه»، «یوهان»، «بتهون»، «مندلس»، «باخ» و ... جزو آن دسته از موسیقی دانانی هستند که با عمر کوتاه و بر اثر ابتلا به بیماری‌های عصبی و روانی و ... از دنیا رفته‌اند.^۴

پزشکان درباره تأثیرات موسیقی بر روح و روان و جسم می‌گویند: موسیقی باعث خسته شدن اعصاب، خراب شدن پوست^۵، سردردهای عصبی^۶، زیاد شدن ضربان قلب طفل در رحم^۷، سکت قلبی^۸ و ... می‌شود.^۹

۱. www.porseman.org، مقاله «کوتاهی عمر موسیقی دانان بزرگ»، با کمی تغییر.

۲. همان.

۳. همان.

۴. همان.

۵. دکتر ولف آدلر پروفیسور دانشگاه کلمبیا.

۶. دکتر آرنولد فریدمانی پزشک بیمارستان نیویورک و رئیس کلینیک سردرد.

۷. دکتر ربرت متخصص روانشناسی کودک در انگلیس.

۸. دکتر اوریزن اسوت مارون.

۹. www.tebyan.net، مقاله «ضرر موسیقی از دید دانشمندان جهان»، با کمی تغییر.

۱. تفسیر نمونه، ج ۱۷، ص ۲۷.

۲. آیت الله وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، ص ۴۵۷؛

جامع المسائل، آیت الله فاضل؛ ج ۱، ص ۲۴۳؛ س ۹۸۸؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج ۱، ص ۳۹۴،

س ۱۴۰۶؛ جوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه‌ای، ص ۲۴۷، س ۱۱۲۷؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله

سیستانی، آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۳/۲۸.

۳. استفتائات، امام خمینی، ج ۲، ص ۱۳، س ۲۸؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج ۲، ص ۲۱۲، ☞

سؤال: اگر برای شخصی هیچ نوع آهنگ و موسیقی ای تحریک کننده نباشد و در او تأثیر منفی نگذارد آیا گوش دادن او جایز است؟

جواب: ملاک حرام بودن موسیقی این است که در غالب افراد تأثیر منفی داشته باشد (خواه این شخص تحریک شود و در او اثر منفی داشته باشد یا نداشته باشد).^۱

سؤال: آیا گوش دادن به موسیقی هایی که برای درمان بعضی از بیماری ها یا آرامش اعصاب می باشد، جایز است؟

جواب: اگر احراز شود که نظر پزشک متخصص امین این است که بیماری، فقط با استفاده از موسیقی درمان می شود، بکارگیری آن به مقداری که معالجه بیمار اقتضا می کند اشکال ندارد.^۲

فصل چهارم مسائل متفرقه

در این قسمت به سوالاتی اشاره می شود که دانستن آنها برای کاربران امور رایانه ای مفید و مورد استفاده می باشد.

فروش رایانه

سؤال: با توجه به این که کامپیوتر هم کاربردهای حلال دارد و هم کاربردهای حرام، کسب و درآمد در زمینه فروش این محصول چه حکمی دارد؟

جواب: جایز است.^۱

رایانه و کودکان و نوجوانان

سؤال: آیا در اختیار قرار دادن کامپیوتر برای کودکان و نوجوانان در صورتی که احتمال مفسده توسط سایت های غیر اخلاقی برود جایز است؟

۱. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، رایانه (کامپیوتر)، س ۲؛ *استفتانات*، آیت الله بهجت، ج ۳، ص ۲۲۱، س ۴۰۸۶؛ *توضیح المسائل*، آیت الله مکارم، ص ۳۲۸، م ۱۷۶۲؛ با استفاده از *توضیح المسائل*، امام خمینی، ص ۶۱۷، م ۲۷۵۲.

۲. س ۹۵۷؛ *استفتانات*، آیت الله بهجت، ج ۴، ص ۵۲۲، س ۶۳۲۲؛ *استفتانات جدید*، آیت الله مکارم، ج ۲، ص ۲۳۲، س ۷۱۲؛ *جامع الأحکام*، آیت الله صافی گلپایگانی، ج ۱، ص ۲۹۷، س ۱۰۲۰.

۱. *استفتانات جدید*، آیت الله مکارم، ج ۳، ص ۱۵۳، س ۴۵۷؛ *جامع المسائل*، آیت الله فاضل، ج ۱، ص ۲۴۵، س ۹۹۶؛ *استفتانات*، آیت الله بهجت، ج ۴، ص ۵۲۳، س ۶۳۲۵؛ *أجوبة الاستفتانات*، آیت الله خامنه ای، ص ۲۴۸، س ۱۱۳۱.

۲. *استفتانات جدید*، آیت الله مکارم، ج ۲، ص ۲۳۲، س ۷۱۴؛ *أجوبة الاستفتانات*، آیت الله خامنه ای، ص ۲۵۲، س ۱۱۵۱؛ *جامع الأحکام*، آیت الله صافی گلپایگانی، ج ۱، ص ۲۹۳، س ۱۰۰۴.

آیت الله بهجت: این کار جایز نیست (*استفتانات*، ج ۴، ص ۵۲۱، س ۶۳۱۶).

فایل های حرام (مانند فیلم های مستهجن) بوده است آیا کار او و درآمد به دست آمده از این طریق اشکال دارد؟

جواب: چون نمی دانسته، رایت کردن او اشکال ندارد^۱ و درآمد به دست آمده حلال است.^۲

میکس فیلم های عروسی

سؤال: آیا میکس فیلم های مجالس زنانه (که غالباً بی حجاب هستند) جایز است؟

جواب: اگر هنگام میکس از کارهای حرام مانند (نگاه به تصویر یا فیلم افراد نامحرم، شنیدن موسیقی های حرام و ...) در امان باشد و خوف وقوع در حرام هم نداشته باشد، اشکال ندارد.^۳

سؤال: درآمد حاصل از تدوین و میکس و صداگذاری فیلم های عروسی چه حکمی دارد؟

جواب: تا زمانی که یقین نداشته باشید که در راه حرام استفاده می کنند اشکال ندارد^۱ ولی اگر یقین داشته باشید به انجام گناه کمک می کنید^۲ یا ترس دارید که به فساد کشیده شوند جایز نیست.^۳

بررسی فلش قبل از رایت

سؤال: کسی که می خواهد برای دیگران رایت کند آیا حق دارد قبل از رایت محتویات یک فلش بر روی (دی وی دی) آن را بررسی کند تا از محتویات آن اطمینان پیدا کند که فیلم یا صوت حرامی نداشته باشد، یا حق ندارد؟

جواب: بدون اجازه صاحب آن جایز نیست ولی می تواند سوال کند تا اگر غیر مجاز است، از رایت خودداری کند.^۴

نکته: محتویات فلش از امور خصوصی فرد است و نگاه کردن به آن بدون اجازه حرام است، خدای متعال می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا... لَا تَجَسَّسُوا...﴾ «ای کسانی که ایمان آوردید ... تجسس نکنید...».^۵

علم به حرام بودن محتویات فلش بعد از رایت

سؤال: اگر به شخصی بگویند محتویات این فلش را روی یک (دی وی دی) رایت کند، و این شخص رایت کرد ولی بعداً فهمید محتویات رایت شده،

۱. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۲/۲۸؛ آیت الله خامنه ای، آیت الله نوری همدانی، ۱۳۹۳/۱۲/۱۶؛ آیت الله شبیری زنجانی، ۱۳۹۳/۱۲/۱۸.

۲. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳. آیت الله شبیری زنجانی و آیت الله صافی گلپایگانی: مالک درآمد به دست آمده نمی شود و باید به صاحبش برگرداند و فقط می تواند هزینه سی دی را بگیرد. (استفتاء پیامکی از دفاتر، ۱۳۹۳/۱۲/۱۸؛ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴).

آیت الله نوری همدانی: درآمد به دست آمده حلال نیست. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳). آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، فیلمبرداری؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: ۷۰۴۲)، ۹۳/۶/۲۲.

آیت الله شبیری زنجانی: اگر آنها را بشناسید جایز نیست مگر اینکه از زن های بی حجاب بوده که از آشکار شدن پرهیز نداشته باشند که در این صورت نگاه به آن قسمت ها، بدون لذت و خوف وقوع در حرام، اشکال ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: ۷۰۴۲)، ۹۳/۶/۲۲.

۱. استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، ۹۳/۶/۲۰.

۲. استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، ۹۳/۶/۲۰.

۳. آیت الله سیستانی: www.sistani.org، پرسش و پاسخ، رایانه (کامپیوتر)، س ۱؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: ۶۹۸۰)، ۹۳/۶/۲۰.

۴. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، ۱۳۹۳/۲/۲۷؛ آیت الله خامنه ای، آیت الله نوری همدانی، آیت الله صافی گلپایگانی، ۱۳۹۳/۱۲/۲۴، آیت الله شبیری زنجانی، ۱۳۹۳/۱۲/۲۹.

۵. سورة حجرات، آیه ۱۲.

جواب: اگر میکس، مربوط به صحنه‌ها و تصاویر بدون پوشش لازم و موسیقی‌های مناسب مجلس گناه باشد، درآمد آن حرام است.^۱

خمس نرم افزار

سؤال: نرم افزارهای رایانه‌ای بعد از نصب تا زمانی که مشکلی پیش نیاید مورد استفاده واقع نمی‌شوند و اگر cd نرم افزار تا سال خمسی بدون استفاده بماند، آیا به آن خمس تعلق می‌گیرد؟

جواب: اگر cd در معرض استفاده^۲ باشد به آن خمس تعلق نمی‌گیرد.^۳

بخش سوم: اینترنت در آیین آداب و احکام

۱. آیت الله مکارم: www.makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، شغل‌های حرام؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، ۱۳/۳/۱۳۹۳؛ آیت الله سیستانی، ۲۸/۱۲/۱۳۹۳؛ آیت الله نوری همدانی، ۲۹/۱۲/۱۳۹۳؛ آیت الله شبیری زنجانی، ۱/۱/۱۳۹۴.

۲. یعنی هر لحظه ممکن است نیاز به استفاده از آن باشد مانند کتاب برای طلاب و دانشجویان.

۳. استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه‌ای، آیت الله شبیری زنجانی، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، ۳۱/۶/۹۳.

آیت الله نوری همدانی: اگر زائد بر نیاز باشد و سال بر آن بگذر خمس دارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، ۳۱/۶/۹۳).

فصل اول

خانواده و اینترنت

این فصل مهم ترین قسمت این نوشته را به عهده دارد. سزاوار است فرزندان در همان دوران کودکی و نوجوانی همزمان با والدین با فرهنگ صحیح استفاده از رایانه و اینترنت آشنا شوند.

در این زمان که علم به سرعت نور در حال گسترش است والدین نسبت به گذشته وظیفه سنگین تری را به عهده دارند زیرا امروزه همسان با پیشرفت وسایل، ابزار انحراف و انحطاط نسبت به گذشته به مراتب زیادتر و متنوع تر شده است؛ لذا والدین باید با ابزار رایانه ای آشنا شوند و اطلاعات کافی و لازمی را نسبت به کارکردها و آسیب های آن داشته باشند تا بتوانند فرزندان خود را راهنمایی کنند. اگر پدر و مادر مراقب فرزندان خود نباشند به راحتی از مسیر کمال به جاده گمراهی و نابودی کشیده می شوند.

۳. وسواس به اینترنت^۱: این اعتیاد شامل استفاده بیش از حد و وسواس گونه از اینترنت جهت تجارت های آنلاین، بازی ها و حراجی های آنلاین و قمار بازی است.

۴. خبر زدگی و اعتیاد به اطلاعات^۲: این قسم از اعتیاد نیز به علت خبر زدگی بسیار، سبب دور شدن از خانواده و محیط اجتماعی و تحت تأثیر قرار گرفتن فرد توسط رسانه ها و اخبارهای منتشر شده در فضای سایبر می شود.

۵. اعتیاد به رایانه^۳: این قسم از اعتیاد به استفاده مداوم از رایانه و بازی ها و برنامه های آفلاین یا رانه اطلاق می شود.^۴

به اعتقاد کارشناسان اگر افراد در ماه بیش از ۲۰ ساعت به اینترنت وصل شوند بی آنکه کار خاصی جز پرسه زدن و چت کردن داشته باشند باید از تعداد این ساعت ها کم کنند تا در یک برنامه زمان بندی سه ماهه دست کم به نیمی از این زمان برسند. چرا که صرف این زمان برای پرسه زدن در اینترنت می تواند عواقب خطرناکی را به دنبال داشته باشد.^۵

پنجره های کلیدی

۱. مواظب باشیم این ابزار؛ عمر، وقت و استعداد های ما را تلف نکنند.

۱. Compulsions Net. ۲. Information Overload.

۳. Computer Addiction.

۴. www.Cyber Police.ir، مقاله «اعتیاد اینترنتی، افسردگی می آورد».

۵. www.gerdab.ir، مقاله «اختلالات رفتاری و هزینه نگاری رنگ اینترنت گرفته است».

۲. با آگاهی لازم به سراغ این تکنولوژی برویم تا از خطرات و آسیب های آن در امان باشیم.

۳. رایانه و اینترنت از ابزار دو منظوره می باشند، پس فقط از جنبه های حلال و سودمند آن برای رشد و تکامل روح و جان استفاده کنیم و به هیچ وجه به سراغ استفاده های حرام و مخرب آن نرویم.

۴. از این ابزار برای ترویج معارف قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) استفاده کرده و آن را در سرتاسر جهان گسترش دهیم.

۵. پدران و مادران محترم باید از وسایل رایانه ای اطلاعات کافی داشته باشند تا بتوانند فرزندان عزیزشان را در استفاده مناسب از این ابزار یاری کرده و در مواقع نیاز آنها را با راهکارهای دقیق راهنمایی کنند.

۶. در دنیای مجازی به هیچ شخصی اعتماد کامل نداشته باشیم و همیشه احتمال بدهیم که ممکن است خطرات اینترنتی ما را هم تهدید کند.

۷. در هیچ حالتی اطلاعات شخصی و خصوصی خود را در اختیار کاربران دیگر قرار ندهیم.

۸. در صورتی که از سوی کاربران اینترنتی مورد تهدید یا اخاذی قرار گرفتیم سریعاً به «پلیس فتا» مراجعه کنیم تا با راهنمایی های دقیق و فنی، ما را یاری کنند.

۹. در خرید و استفاده از بازی های رایانه ای دقت و حساسیت بالایی داشته باشیم تا فرزندان عزیزمان از خطرات و تأثیرات منفی و مخرب بازی های غیر مناسب در امان باشند.

۱۰. فرزندان خود را به انجام بازی‌های ایرانی (مخصوصاً بازی‌های فکری و پر تحرک) تشویق بکنیم.
۱۱. در محیط مجازی به افراد و حقوق آنها احترام بگذاریم و با رایت، دانلود و ... حقوق و زحمات آنها را از بین نبریم.
۱۲. مواظب باشیم به این ابزار اعتیاد پیدا نکنیم تا از آسیب‌های آن محفوظ باشیم.

آدرس دفاتر مراجع تقلید

آیت‌الله خامنه‌ای

سایت: www.leader.ir

نشانی الکترونیکی: info_leader@liader.ir

تلفن: ۳۷۷۴۶۶۶۶ (۰۲۵)

آیت‌الله سیستانی

سایت: www.sistani.org

نشانی الکترونیکی: farsi@sistani.org

تلفن: ۳۷۷۴۱۴۱۵ (۰۲۵)

استفتاء پیامکی: ۰۹۱۹۸۵۰۷۵۰۰

آیت‌الله شبیری زنجانی

سایت: www.zanjani.ir

نشانی الکترونیکی: zanjani.tamas@gmail.com

تلفن: ۳۷۷۴۰۳۲۳ (۰۲۵) - ۳۷۷۴۰۳۲۲ (۰۲۵) - ۳۷۷۴۰۳۲۱ (۰۲۵)

استفتاء پیامکی: ۵۰۰۰۱۰۴۰

آیت‌الله مکارم شیرازی

سایت: www.Makarem.ir

تلفن: ۳۷۸۴۰۰۰۳ (۰۲۵)

استفتاء پیامکی: ۱۰۰۰۰۱۰۰

آیت‌الله وحید خراسانی

سایت: www.wahidkhorasani.com

تلفن: ۳۷۷۴۰۶۱۱ (۰۲۵) - ۳۷۷۴۲۴۴۵ (۰۲۵)

آیت‌الله نوری همدانی

سایت: www.noorihamedani.com

تلفن: ۳۷۷۴۱۸۵۰ (۰۲۵)

استفتاء پیامکی: ۳۰۰۰۴۸۴۴

آیت‌الله صافی گلپایگانی

سایت: www.saafi.net

تلفن: ۳۷۴۷۹ (۰۲۵)

استفتاء پیامکی: ۳۰۰۰۷۴۷۹

۱۰. *أمالی*، صدوق، ناشر: کتابچی، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷۶ ش.
۱۱. *تحف العقول*، حسن بن علی بن شعبه حرانی، محقق و مصحح: علی اکبر غفاری، جامعه مدرسین، قم، چاپ دوم، ۱۴۰۴ ق.
۱۲. *تفسیر نمونه*، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الإسلامية، چاپ اول، ۱۳۷۴ ش.
۱۳. *توضیح المسائل محمّسی*، سید روح الله موسوی خمینی، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ هشتم، ۱۴۲۴ ق.
۱۴. *توضیح المسائل*، آیت الله سبحانی، ناشر: مؤسسه امام صادق علیه السلام، چاپ سوم، ۱۴۲۹ ه.ق.
۱۵. *توضیح المسائل*، آیت الله شبیری، انتشارات سلسبیل، چاپ اول، ۱۴۳۰ ه.ق.
۱۶. *توضیح المسائل*، آیت الله فاضل، چاپ صد و چهاردهم، ۱۴۲۶ ه.ق.
۱۷. *توضیح المسائل*، حسین وحید خراسانی، مدرسه امام باقر علیه السلام، چاپ نهم، ۱۴۲۸ ق.
۱۸. *توضیح المسائل*، سیستانی.
۱۹. *توضیح المسائل*، محمد تقی بهجت فومنی گیلانی، انتشارات شفق، چاپ ۹۲، ۱۴۲۸ ق.
۲۰. *توضیح المسائل*، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ ۵۲، ۱۴۲۹ ق.
۲۱. *جامع الاحکام*، لطف الله صافی گلپایگانی، انتشارات حضرت معصومه علیها السلام، چاپ چهارم، ۱۴۱۷ ق.
۲۲. *جامع الأخبار*، شعیری، مطبعة حیدریه، نجف، چاپ بی تا.
۲۳. *جامع المسائل*، محمد فاضل لنکرانی موحّدی، انتشارات امیر قلم، چاپ یازدهم.
۲۴. *حقوق مدنی*، حبیب الله طاهری، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ دوم، ۱۴۱۸ ه.ق.
۲۵. *دعائم الإسلام*، نعمان بن محمد مغربی بن حیون، محقق و مصحح: آصف فیضی، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ دوم، ۱۳۸۵ ق.
۲۶. *عیون الحکم و المواعظ*، علی بن محمد لیثی واسطی، محقق و مصحح: حسین حسینی بیرجندی، دارالحديث، چاپ اول، ۱۳۷۶ ش.
۲۷. *غرر الحکم و درر الکلم*، تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، محقق / مصحح: رجائی، سید مهدی، دارالکتاب الإسلامي، قم، چاپ دوم، ۱۴۱۰ ق.
۲۸. *کتاب النکاح*، آیت الله مکارم، محقق / مصحح: محمد رضا حامدی - مسعود مکارم، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ اول، ۱۴۲۴ ه.ق.

منبع

● کتاب‌ها

۱. *أجوبة الاستفتاءات*، سید علی حسینی خامنه‌ای، دفتر معظم له، قم، چاپ اول، ۱۴۲۴ ق.
۲. *احکام روابط زن و مرد*، سید مسعود معصومی، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ ۳۱، زمستان ۱۳۸۲.
۳. *إختصاص*، مفید، محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر و محرمی زرنندی، محمود، ناشر: المؤتمر العالمی لالفة الشیخ المفید، چاپ اول، ۱۴۱۳ ق.
۴. *استفتاءات جدید*، جواد بن علی تبریزی، چاپ اول.
۵. *استفتاءات جدید*، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ دوم، ۱۴۲۷ ق.
۶. *استفتاءات*، آیت الله جوادی آملی، نرم افزار مجموعه آثار آیت الله جوادی آملی، موسسه اسراء.
۷. *استفتاءات*، سید روح الله موسوی خمینی، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ پنجم، ۱۴۲۲ ق.
۸. *استفتاءات*، محمد تقی بهجت فومنی گیلانی، دفتر حضرت آیه الله آیت الله بهجت، چاپ اول، ۱۴۲۸ ق.
۹. *أصول کافی*، محمد بن یعقوب کلینی، انتشارات دارالکتب الإسلامية، تهران، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق.

۲۹. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، نوری، حسین بن محمد تقی، محقق / مصحح: مؤسسة آل البيت علیه السلام، مؤسسة آل البيت علیه السلام، قم، چاپ اول، ۱۴۰۸ ق.

۳۰. مصباح الشریعة، منسوب به جعفر بن محمد، امام ششم علیه السلام، انتشارات اعلمی، چاپ اول، ۱۴۰۰ ق.

۳۱. منهاج الصالحین، سید علی حسینی سیستانی، دفتر معظم له، چاپ پنجم، ۱۴۱۷ ق.

۳۲. نهج البلاغة (صبحی صالح)، محمد بن حسین شریف رضی، محقق و مصحح: فیض الإسلام، انتشارات هجرت، چاپ اول، ۱۴۱۴ ق.

● مجلات و نشریات

۳۳. فصلنامه ره آورد نور، بهمن ۱۳۷۷، پیش شماره ۲.

۳۴. فصلنامه علمی پژوهشی حقوق، محسن رهامی، سیروس پرویزی، پاییز ۱۳۹۱، ش ۲۷.

۳۵. فصلنامه فقه و اصول، علی اکبر ایزدی فرد؛ علی پیردهی حاجیکلا، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ش ۸۴.

۳۶. مجله فقه اهل بیت علیه السلام، جمعی از نویسندگان، مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت علیه السلام، چاپ اول.

● سایت ها

www.almazaheri.ir

www.gerdab.ir

www.jahannews.com

www.leader.ir

www.merriam-webster.com

www.noorihamedani.com

www.persianacademy.ir

www.porseman.org

www.rc.majlis.ir

www.sakhtafzarmag.com

www.sistani.org

www.tabnak.ir

www.tebyan.net

www.vgpostmortem.blogfa.com

www.yjc.ir

www.Cyber Police.ir

www.ejtema.ch1.iribtv.ir

www.farsnews.com

www.hamshahrionline.ir

www.internet.ir

www.ircg.ir

www.islammovie.ir

www.isna.ir

www.makarem.ir

www.old.mouood.org

www.rasekhoon.net

www.safi.ir

www.SHIA-NEWS.COM

www.wahidkhorasani.com

www.zanjani.net